

ZA ŽENSKE V ZNANOSTI
V SODELOVANJU Z

L'ORÉAL
ADRIA

Slovenska
nacionalna komisija
za UNESCO

Ženske, ki spreminjajo obraz znanosti

Organizacija Združenih
narodov za izobraževanje,
znanost in kulturo

Slovenska
nacionalna komisija
za UNESCO

Za uspeh programa je bilo zaslužnih veliko posameznikov,
posebej želimo izpostaviti nekatere izmed njih in se jim
ob tej priložnosti iskreno zahvaliti:

Zofija Klemen Krek, dr. Darko Štrajn, dr. Tamara Lah Turnšek,
dr. Edvard Kobal, prof. dr. Alenka Malej, dr. Romana Jordan,
prof. dr. Lučka Kajfež Bogataj, prof. dr. Maja Remškar,
prof. dr. Marija Rogač Bešter, prof. dr. Nataša Vaupotič,
doc. dr. Luca Lovrečič, prof. dr. Stanislav Radovan Pejovnik,
dr. Mirka Trajanova, prof. dr. Oto Luthar, izr. prof. dr. Saša Novak ,
Phillipe Cornu, Julio Quiroga, Brigitte Streller, Vanya Panayotova,
prof. dr. Peter Raspor, dr. Vesna Ferk Savec, doc. dr. Mirijam Vrabec,
prof. dr. Gorazd Planinšič, dr. Maja Zagmajster,
prof. dr. Irena Mlinarič-Raščan, dr. Vita Godec,
dr. Iva Hafner Bratovič, dr. Mateja Manček Keber,
izr. prof. dr. Mojca Lunder.

Marjutka Hafner

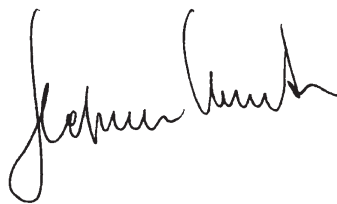
Generalna sekretarka Slovenske nacionalne komisije za UNESCO in direktorica Urada za UNESCO v letih od 2006 do 2020

Predgovor

Ko smo začeli pogovore z L'Oréalom in jih leta 2007 kronali s podelitvijo prvih dveh štipendij nacionalnega programa L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti«, si nismo predstavljali, da bo projekt doživel tako pozitiven odziv in razcvet. Dobro se spominjam prve slovesnosti, ki je potekala na elitni lokaciji Ljubljanskega gradu in na kateri smo se srečali z dilemo, kako združiti glamurozno prireditev z resnim vprašanjem položaja žensk – in predvsem mladih raziskovalk – v znanosti. To dilemo sta uspešno pomagali razplesti producentki Mateja Bizjak in Martina Merslavič, saj sta za vodenje pogovora angažirali legendarnega Sandija Čolnika.

V letih, ki so sledila, smo iskali nove in inovativne pristope, s katerimi smo vsako leto želeli pritegniti zanimanje širše javnosti in medijev za ta vprašanja. Prav posebno je bilo leto, v katero smo na pobudo Igorja Samoborja, direktorja SNG Drame Ljubljana, združili podelitev nagrad z ogledom avtorskega projekta Inicijative za mokumentaristično gledališče Marie Curie – *Hystérie*, ki relativizira zakoreninjene stereotipe in prepričanja v znanosti.

Naj zaključim z ugotovitvijo, da smo se v 15 letih res tesno povezali v veliki družini L'Oréala in UNESCO, spletle so se tesnejše vezi, tudi prijateljske med nagrajenkami in nami, in poleg vsakoletnih slovesnosti delili tudi marsikatero drugo doživetje. Naj med njimi omenim obisk ameriške astronautke slovenskih korenin Sunite Williams, ki se je leta 2013 srečala tudi z mladimi doktorskimi in podoktorskimi raziskovalkami, štipendistkami oziroma nagrajenkami našega programa.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Janez Jansa', written in a cursive style.

prof. dr. Stane Pejovnik

*Član nacionalnega odbora »Za ženske v znanosti«
in predsednik Slovenske nacionalne komisije za
UNESCO v letih 2010–2020*

Dolgoletno sodelovanje L'Oréala in UNESCO pri podeljevanju priznanj in štipendij znanstvenicam nedvomno prinaša enega od uspešnejših programov te mednarodne organizacije. Visoko kakovost programa z imenom »Za ženske v znanosti« potrjuje tudi to, da sta bili letošnji Nobelovi nagrajenki za kemijo Jennifer Doudna in Emmanuelle Charpentier tudi nagrajenki tega programa. Do zdaj je skupno pet žensk prejelo priznanja obeh prestižnih programov.

Sodelovanje v slovenskem nacionalnem odboru za UNESCO-VO štipendijo me je prepričalo, da so slovenske raziskovalke, ki so prejele to priznanje, izjemno uspešne in predane raziskovalke, ki so se zelo zgodaj dokazale v mednarodni znanstveni skupnosti in močno prispevale k ugledu Slovenije v svetu.

Irena Šarić Dombaj

*Direktorica korporativnih komunikacij,
L'Oréal Adria, d. o. o.*

Zgodba podpore ženskam v znanosti s štipendijami in nagradami se je začela leta 1998 z globalnim partnerstvom L'Oréala in UNESCO, ki smo ga poimenovali »For Women in Science«. Statistični podatki namreč kažejo, da so ženske v svetu znanosti v manjšini. Čeprav se njihov položaj izboljšuje, imamo še dolgo pot do enakopravnosti žensk v znanosti. To je tudi eden izmed osrednjih ciljev programa »Za ženske v znanosti«, med katerim smo v Sloveniji v zadnjih petnajstih letih nagradili štirideset izvrstnih raziskovalk. Program prek podelitve štipendij raziskovalke podpira pri pridobivanju priznanja za njihovo delo znotraj znanstvene skupnosti in v širši javnosti, opozarja na pomen žensk v znanosti, ruši stereotipe in spodbuja mlade raziskovalke, da karierno pot nadaljujejo na področju znanosti. Verjamemo namreč, da znanstvenice ključno prispevajo k reševanju izzivov današnjega časa, z našo podporo pa lažje uresničujejo potencial, ki ga imajo za spreminjanje sveta na bolje.

Alenka Malej

*Predsednica nacionalnega odbora L'Oréal-UNESCO
»Za ženske v znanosti«*

Program »Za ženske v znanosti« poteka v partnerstvu Slovenske nacionalne komisije za UNESCO in podjetja L'Oréal. Ključno poslanstvo UNESCO je promocija izobraževanja kot ene od temeljnih človekovih pravic. L'Oréal je kot svoje vodilo opredelil lepoto, toda kot prosvetljen mecen nagrajuje znanstveno odličnost, še posebej mladih obetavnih raziskovalk. V današnjem tekmovalnem in storilnostno naravnem času, ko množice duhovnih gurudev pridigajo o individualnosti in samouresničevanju, je težko pripoznati, da je znanost predvsem prostor ustvarjalnosti, strasti, lepote. Ustvarjanje novega vrhunskega znanja naj bi bilo enako dostopno moškim in ženskam. Pa vendar celo v razvitem svetu, kljub zavzemanju za izenačitev možnosti za oba spola, to ne drži. Razkorak med moškimi in ženskami v akademskem svetu ostaja. Zato prizadevanje za izboljšanje položaja žensk v znanosti nikakor še ni izčrpana tema in program »Za ženske v znanosti« ohranja pomembno vlogo.

L'Oréal in UNESCO partnerja pri spodbujanju žensk v znanosti

Nacionalni program »Za ženske v znanosti« je del širšega partnerstva L'Oréala in UNESCO »For Women in Science«. Program »For Women in Science« nagrajuje znanstveno odličnost in opozarja na pomen žensk v znanosti že od svoje ustanovitve leta 1998. Letos tako globalno praznujemo 22 let delovanja programa. Gre za edini program, ki s podeljevanjem nagrad in štipendij nagrajuje znanstveno odličnost žensk, ki delujejo v raznovrstnih okoljih po vsem svetu. Od začetka je bilo v okviru programa nagrajenih že 3500 raziskovalk iz 118 držav po vsem svetu.

Kar se je v letu 1998 začelo kot nagrada L'Oréala in UNESCO »For Women in Science«, se je do danes razvilo v partnerstvo s tremi posebnimi programi podpore znanstvenicam.

Mednarodne nagrade L'Oréal-UNESCO »For Women in Science«

Mednarodno nagrado L'Oréal-UNESCO vsako leto prejme pet vodilnih znanstvenic s petih različnih celin. Do zdaj je nagrado L'Oréal-UNESCO prejelo že 112 odličnih znanstvenic, dve izmed njih, Elizabeth Blackburn in Ada Yonath, sta leto po prejeti nagradi dobili tudi Nobelovo nagrado. Kandidatke vsako pomlad predlaga mreža dva tisoč vodilnih svetovnih znanstvenikov, med katerimi so tudi slovenski. Med njimi nato izbira desetčlanska komisija, ki je sestavljena iz vodilnih neodvisnih svetovnih znanstvenikov, komisiji pa predseduje Nobelov nagrajenec.

Mednarodni program L'Oréal-UNESCO »For Women in Science«/ »International Rising Talents«

L'Oréal in UNESCO z mednarodnim programom »International Rising Talents« spodbujata znanstvene talente, mednarodno znanstveno sodelovanje in vzpostavljajo medkulturnih mrež. Prvo in drugo leto ustanovitve programa, torej v letih 2001 in 2002, je bilo vanj vključenih po deset mladih raziskovalk. Od leta 2003 pa so v ta mednarodni program vključene mlade obetavne raziskovalke na doktorskem ali postdoktorskem študiju za raziskovalno delo v tujini. Leta 2014 se je projekt preimenoval v »International Rising Talents«. Pri mednarodnem programu sta že sodelovali tudi dve Slovenki – leta 2008 slovenska biologinja doc. dr. Maja Zagmajster, leta 2012 pa biokemičarka z doktoratom iz organske kemije dr. Vita Godec.

Nacionalne štipendije L'Oréal-UNESCO

L'Oréalove podružnice in nacionalne komisije za UNESCO so oblikovale nacionalne programe, ki se jim je leta 2006 priključila tudi Slovenija s programom »Za ženske v znanosti«. Partnerja slovenskega programa sta L'Oréal Adria in Slovenska nacionalna komisija za UNESCO. Nacionalne štipendije prejmejo domače raziskovalke za raziskovalno delo na domačih znanstvenih institucijah. Prvi nacionalni program je sicer zaživel leta 2001 na Poljskem, danes pa je razširjen že v več kot 118 državah po svetu.

A photograph featuring a light-colored wooden cylinder on the left and a clear glass vase on the right. The cylinder has text and logos printed on it. The vase contains several pink tulips with green leaves. The background is a soft-focus purple and blue.

For Women
in Science

FONDATION
L'ORÉAL

ZA ŽENSKÉ V ZNANOSTI
V SODELOVANJU Z

L'ORÉAL
PARIS

INSTITUT
ZA ZNANOSTI
LJUBLJANA

Nagrajenke, štipendistke »Za ženske v znanosti«

- **PRVI PROGRAM 2007:** genetičarka Luca Lovrečič in geologinja Mirijam Vrabec.
- **DRUGI PROGRAM 2008:** biofizičarka Zrinka Abramović in atmosferska kemičarka Saša Kovačič.
- **TRETJI PROGRAM 2009:** farmacevtka Nataša Obermajer, biologinja Paula Pongrac in biokemičarka Tina Šmuc.
- **ČETRTI PROGRAM 2010:** biotehničarka Neža Finžgar, kemičarka Nika Lendero Krajnc in biokemičarka Petra Brožič.
- **PETI PROGRAM 2011:** mikrobiologinja Ana Rotter, farmacevtka Mojca Brunskole Švegelj in biologinja Biserka Bakrač.
- **ŠESTI PROGRAM 2012:** biokemičarka in molekularna biologinja Nina Erčulj, biologinja Maja Pociеча in fizičarka Brigita Rožič.
- **SEDMI PROGRAM 2013:** farmacevtka Nataša Beranič, živilska tehnologinja Tina Jerman Klen in biologinja Živa Pipan Tkalec.
- **OSMI PROGRAM 2014:** mikrobiologinja Barbara Hubad, biologinja Eva Ogorevc in inženirka kemijske tehnologije Janja Stergar.
- **DEVETI PROGRAM 2015:** fizičarka Zala Lenarčič, farmacevtka Maša Sinreih in matematičarka Špela Špenko.
- **DESETI PROGRAM 2016:** farmacevtka Barbara Zorec, biologinja Anamarija Žagar in kemičarka Mirjana Rodošek.
- **ENAJSTI PROGRAM 2017:** biokemičarka Maja Marušič, farmacevtka Špela Zupančič in sintezna biologinja Tina Lebar.
- **DVANAJSTI PROGRAM 2018:** pedologinja Erika Jež, kemijska tehnologinja Gabrijela Horvat in biokemičarka Tea Lenarčič.
- **TRINAJSTI PROGRAM 2019:** farmacevtka Janja Mirtič, kemijska tehnologinja Barbara Petovar in biologinja Katja Uršič.
- **ŠTIRINAJSTI PROGRAM 2020:** Petra Sušjan, ki raziskuje na področju biomedicine, Špela Trafela, kemičarka, ki raziskuje na področju nanoznanosti, in Lara Ulčakar, raziskovalka s področja fizike.

Nagrajenke ...

Biserka Bakrač Bremec	
Znanost je treba živeti	15
Petra Brožič	
Želela sem si videti	16
Vita Godec	
Še kar nekaj dela pri izenačenju razlik med spoloma	18
Gabrijela Horvat	
Ta štipendija je za mnogo žensk potrditev	20
Barbara Hubad	
Pomembna je motivacija za osebni razvoj	22
Erika Jež	
Odgovornost, ki jo čutiš po prejemu nagrade, je velika	24
Tina Lebar	
Program omogoča večjo vidnost odličnih ženskih znanstvenic	26
Tea Lenarčič	
V čast mi je, da sem lahko del te zgodbe	28
Zala Lenarčič	
Naša skupnost bi veliko pridobila z bolj uravnoteženo participacijo raziskovalk	30
Nika Lendero Krajnc	
Raziskovalno delo me veseli, vendar mora imeti oprijemljiv smisel	32

... s svojimi besedami

Luca Lovrečič	
Potrditev kot pomemben dejavnik na začetku karierne poti	34
Maja Marušič	
Optimistična sem glede položaja žensk v znanosti v prihodnje	36
Janja Mirtič	
Za enak rezultat morajo ženske delati skorajda dvakrat več	38
Nina Nečimer	
Želim si, da bi bil predvsem na področju znanosti program bolje prepoznan in cenjen	40
Barbara Petovar	
To, da sem prejela štipendijo, mi pomeni potrditev, da sem na pravi poti	42
Živa Pipan Tkalec	
Program »Za ženske v znanosti« je zelo pomemben	44
Paula Pongrac	
Šele z vseobsegajočimi programi lahko začnemo brisati močno ukoreninjene meje neenakopravnosti	46
Mirjana Rodošek	
Program zagotavlja dokaz sposobnosti in predanosti delu	48
Brigita Rožič	
Biti ženska v znanosti je preprosto lepo	50

Janja Stergar	
Kjer je volja, tam je tudi pot!	52
Barbara Sterle Zorec	
Ženska v znanosti v splošnem pomeni predvsem trd boj v svetu razvoja in raziskav	54
Petra Sušjan	
Odlična popotnica za nadaljevanje kariere v znanosti	56
Špela Trafela	
Biti znanstvenica v Sloveniji je težko zaradi premajhnega vlaganja države v področje znanosti	58
Katja Uršič	
Štipendija mi je dala potrditev, spodbudo in motivacijo	60
Mirijam Vrabec	
Kot ženska se nisem nikoli počutila zapostavljeno	62
Špela Zupančič	
Štipendija je pomembna potrditev za inovativnost naših raziskav in aplikativnost našega znanja	64
Anamarija Žagar	
Znanost ni sama sebi namen	66

dr. Biserka Bakrač Bremec

*Raziskovalka/Principal Scientist,
Biofarmacevtika Mengeš, Lek d.o.o.*

Znanost je treba živeti

Štipendijo sem prejela v času, ko se mi je iztekal status mlade raziskovalke. Razumela sem jo kot nagrado za svoje dotedanje raziskovalno delo in kot nagrado celotni ekipi, s katero sem sodelovala in znotraj katere sem delovala.

Program »Za ženske v znanosti« je vsako leto bolj prepoznaven in je dobra referenca pri nadaljevanju kariere. Sama sem se že kot mlada raziskovalka odločila za družino. V znanosti je precej projektne delo, kar pomeni, da se moraš na leto ali dve dobesedno boriti za nove projekte in s tem za svoj vir financiranja, ki ti omogoča nadaljnji znanstveni razvoj in tudi preživetje. Moja poklicna pot se je nadaljevala v industriji. Zaposlena sem kot raziskovalka v Leku, in sicer v Biofarmacevtiki v Mengšu, kjer sodelujem pri razvoju podobnih bioloških zdravil.

V znanosti je veliko odličnih znanstvenic, ki so zelo uspešne na svojem področju. Biti v znanosti pomeni, da redko izklopiš možgane. Vedno znova razmišljaš o eksperimentih, o poti do odkritja. Žene te radovednost. Znanost je treba živeti. To ni poklic, ki ga opravljaš osem ur na dan, temveč štiriindvajset ur na dan in s srcem. Ob skrbi za družino pa je to za žensko dodaten izziv. Nedavno preminula dr. Aleksandra Kornhauser Frazer je dokaz, da se da. Ona je našla svoje poslanstvo na tem svetu in resnično delovala s srcem. Njena zapuščina je ogromna.

dr. Petra Brožič, mag. farm.

Vodja skupine raziskovalcev na področju Farmaceutski razvoj v Razvojnem centru Slovenija, Lek

Želela sem si videti

Leta 2010 sem, takrat še diplomantka Fakultete za farmacijo UL in podiplomska študentka Medicinske fakultete UL, prejela štipendijo v sklopu nacionalnega programa »Za ženske v znanosti«. Ravno v zelo intenzivnem času zaključevanja doktorskega dela iz področja molekularne biologije in biokemije. Strokovno nismo niti jaz niti vsi, ki smo sodelovali pri doktorskih raziskavah, dvomili o tem, da delamo na izjemno aktualnem področju in da delamo dobro. Štipendija pa je našemu delu, mojemu znanju in tudi načrtom za prihodnost prinesla novo dimenzijo priznanja in izpostavljenosti. Razglasitev štipendije, njena podelitev in čas potem so bili izjemno medijsko odzivni. Naenkrat sem se znašla sredi nečesa, česar prej nisem poznala. Ta štipendija, namenjena mladim znanstvenicam, pomeni ugled, potrditev, čast. Dogodki, intervjuji in prepoznavnost so vplivali name osebno in mojo nadaljnjo poklicno pot.

Naše doktorske raziskave pomagajo pri razumevanju bolezni, kot so rak dojk, rak prostate, rak jajčnikov, endometrioza, debelost. Verjamem, da jih bomo tudi zato v prihodnosti znali še uspešneje zdraviti ali pa celo preprečevati. Za enega od intervjujev leta 2010 sem povedala, da moji prijatelji pravijo, da raziskujem »nekaj, kar se ne vidi«. No, to me je mučilo. Želela sem si videti.

Priložnost za to sem dobila z zaposlitvijo kot raziskovalka v razvojnem centru v Leku, ki je del Sandoza, Novartisove divizije za generična in podobna biološka zdravila. Danes v tem vodilnem Sandozevem ra-

zvojnem centru vodim skupino izjemnih raziskovalcev. Odgovorni smo za razvoj parenteralnih, topikalnih in nazalnih farmacevtskih oblik. Gre za zelo dinamično, kompleksno, visoko strokovno raziskovalno delo na področju razvoja formulacij in tehnoloških procesov. Naše delo vključuje sodelovanje od prvih osnovnih raziskav na majhnem laboratorijskem nivoju, prenosa na proizvodni komercialni nivo v Sloveniji in drugje po svetu do lansiranja končnega zdravila na trg do bolnikov po vsem svetu. To je ogromna odgovornost, ki nas motivira in daje smisel našemu delu!

Vesela in ponosna sem, da lahko delam v podjetju, v katerem je zavedanje o kulturi okolja, v katerem delamo, in njenem vplivu na uspešnost na izjemni ravni. Zaposleni imamo neverjetne priložnosti za učenje, razvoj, povezovanje, obenem pa so nam omogočene samostojnost, svoboda izražanja in možnost odločanja. Neodvisno od spola. Skoraj polovica vodij v Novartis v Sloveniji je ženskega spola.

Povedati želim, da niti med doktorskim študijem niti pozneje nikoli nisem čutila, da bi bila zato, ker sem ženska, kakorkoli diskriminirana. Zavedam se, da to ni samoumevno. Hvaležna sem, da sem vedno imela priložnost delovati v takšnem okolju. Verjamem pa tudi, da na to do določene mere vplivamo tudi ženske same – s svojim odnosom, jasnostjo, odločnostjo, načinom predstavitve ter postavljanjem mej sprejemljivosti. Na podelitvi leta 2010 je ga. Marjutka Hafner poudarila, da »ženske smemo, moramo in imamo pravico uresničevati svoje poslanstvo kot ženske, znanstvenice in poslovne ženske«. In s tem smo prejemnice štipendije »Za ženske v znanosti« dobile pomembno nalogo in usmeritev za vedno. Velika odgovornost, na katero sem ponosna! Hvala!

dr. Vita Godec, *univ. dipl. biokem.*

Direktorica operative, Lenis farmacevtika d.o.o.

Še kar nekaj dela pri izenačenju razlik med spoloma

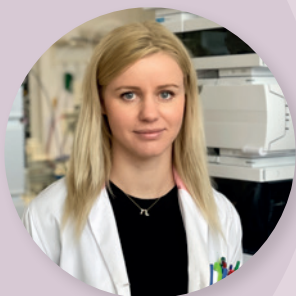
Mednarodna štipendija L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« mi je omogočila nadaljevanje raziskav na področju protimikrobnih učinkovin v okviru podoktorskega študija na Univerzi Warwick v Veliki Britaniji med letoma 2012 in 2014. Rezultati raziskav so bili objavljeni v dveh znanstvenih člankih, eden izmed njih v ugledni reviji *Nature Communications*, ko nam je uspelo pojasniti, kako antibiotik D-cikloserin zavira enega izmed encimov, ki sodeluje pri sintezi bakterijske celične stene.

Med temi raziskavami sem imela prvič priložnost sodelovati tudi pri projektih z industrijskimi partnerji, kjer sem prevzela vlogo vodje projektov. Po izteku štipendije sem se vrnila v Slovenijo (to je bil tudi pogoj štipendije), kjer sem se zaposlila kot raziskovalka v podjetju Lek, d. d., članu skupine Sandoz. V oddelku Biofarmacevtike sem sodelovala pri prenosu tehnološkega procesa izdelave biološkega podobnega zdravila iz razvoja v sterilno proizvodnjo. Vzporedno sem nekaj let sodelovala tudi s poljudnoznanstveno revijo *Gea* in pokrivala teme iz naravoslovja in medicine. Po zmagi na natečaju za študijo primera na Poslovni šoli IEDC Bled sem si vzela leto dni premora in zaključila še študij MBA, ki mi je omogočil, da se podam bolj v poslovne vode farmacevtske industrije. V podjetju Lenis farmacevtika, ki se ukvarja z uvozom nišnih in neregistriranih zdravil, sem začela kot vodja projektov in razvoja poslovanja, od jeseni 2020 pa sem direktorica operative in poleg oskrbe vodim strokovna področja regulative, farmakovigilance in medicine.

Program »Za ženske v znanosti« je izjemnega pomena, saj poleg osvetljevanja uspehov žensk v znanosti in opozarjanja na neenakosti med spoloma znanstvenicam v ključnem trenutku njihove kariere – tik pred zaključkom doktorata – finančno omogoči nadaljevanje kariere v znanosti. Sama se za podoktorski študij v tujini verjetno ne bi odločila, če ne bi prejela štipendije. Po vrnitvi v Slovenijo sem si sicer želela ostati v akademskih vodah, vendar ob kandidiranju za mesto asistentke na matični katedri (Katedri za organsko kemijo) Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani žal nisem imela podpore, na razgovoru za delovno mesto so me opozorili, da raziskovalno področje, ki ga predlagam (čeprav sem imela podporo tujega industrijskega financiranja), ne sodi v okvir njihove programske skupine ARRS, za nameček so mi kot zadnje vprašanje zastavili, kako bom jaz – kot ženska – opravljala to delo. Ko dobiš takšno vprašanje od akademikov, za katere si v laboratoriju garal že od dodiplomskega študija, se vprašaš, ali ti je tega res treba.

Ženske v znanosti danes nis(m)o več nič nenavadnega, bi pa bilo pretiravanje reči, da smo že povsem enakopravne z moškimi. Brez dobrega mentorstva in podpore, prav tako seveda kančka sreče in »tajminga«, tudi tu ne gre. V mojem primeru se morda ni izšlo, vendar to ne pomeni, da ženske – tudi s štipendijo, kot je ta – nismo naredile koraka naprej. Če pomislim, da je bil sploh prvi doktorat znanosti na Univerzi v Ljubljani podeljen ravno ženski – kemičarki Anki Mayer (1920), je po sto letih to nekaj popolnoma navadnega, še vedno pa nas čaka kar nekaj dela pri izenačenju razlik med spoloma, kar se tiče redne zaposlitve na univerzah oz. višjih akademskih položajev.

Za svoji dve hčerki si želim, da bi v nasprotju z mano, ki sem kot otrok imela na steni poster Alberta Einsteina, imeli poster kakšne ženske znanstvenice ter da se jima čez slabih 20 let, ko bosta izbirali kariere, nara-voslovje ne bo zdelo nenavadna izbira, poklic univerzitetne profesorice pa ne nedosegljiv cilj.

dr. Gabrijela Horvat, *univ. dipl. inž. kem. teh.*

*Raziskovalka na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo
Univerze v Mariboru*

Ta štipendija je za mnogo žensk potrditev

Sem dr. Gabrijela Horvat in sem štipendistka L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« leta 2018. Štipendijo sem prejela dva tedna pred zagovorom doktorske naloge in teden dni po zaključenem porodniškem dopustu. Doktorsko disertacijo sem opravljala na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Mariboru, kjer so mi po zagovoru doktorata ponudili službo, sicer na drugem delovnem mestu. Kljub drugim ponudbam, ki sem jih dobila tudi zaradi štipendije, sem se odločila ostati na fakulteti, saj me je delo tam res osrečevalo, odnosi s sodelavci pa so bili le še pika na i moji odločitvi. Danes delam kot raziskovalka pri industrijskih projektih. Po prejemu štipendije »Za ženske v znanosti« sem bila širše prepoznana, pozneje pa sem prejela še nekaj drugih nagrad. Sama se zelo težko pohvalim, o svojem delu in dosežkih pa nerada govorim. Vedno sem menila, da rezultati povejo več kot besede. Po prejetju te štipendije je bilo moje delo naenkrat prepoznano širše. Prepričana sem, da je bila ta štipendija eden izmed razlogov za niz preostalih nagrad, ki sem jih prejela za doktorsko nalogo. Seveda je že doktorat izjemen dosežek posameznika. Biti hkrati prepoznan za odličnost pri znanstvenem raziskovanju pa je eden izmed vrhuncev moje dosedanje znanstvene kariere. Štipendija je bila velika potrditev mojih rezultatov, ki se mi do tistega trenutka niso zdeli preveč posebni. Nato pa sem nanje začela gledati drugače, se bolj ceniti in bolj verjeti vase in svoje dosežke. Danes sem iskreno ponosna na čisto vse. In tako verjamem, da je ta štipendija za mnogo žensk potrditev,

jim večja samozavest in jih res spodbuja za nadaljnjo odličnost pri svojem delu. To ni samo denarna nagrada. Čeprav lahko tudi denarna nagrada pripomore k iskanju ustreznega delovnega mesta po zaključku doktorata ali pa ponudi nekaj svobode in manevrskega prostora. Morda se katera ženska prijavi na razpis zaradi denarne nagrade, vendar verjemite, da nagrada, naslov, prepoznavnost in reference prekašajo vsak evro.

Štipendija L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« je velika nagrada, ena izmed največjih za obdobje doktorskega študija. Tako je tudi prepoznana in tako je cenjena. Posebej zato, ker v ospredje postavlja ženske. Pred prijavo sem malce skeptično razmišljala o tem, zakaj obstaja nagrada samo za ženske. Sama nikoli nisem čutila manjvrednosti, slabšega položaja ali diskriminacije zaradi svojega spola. Na svetovni ravni pa ni čisto tako. In zato je prav, da se poudarja pomen žensk in posebej žensk v znanosti. In tudi če nisem čutila diskriminacije prej, med doktorskim študijem, danes vem, da je ženskam v znanstvenem prostoru, pa tudi drugje, popolnoma drugače kor moškim kolegom. Vendar predvsem zato, ker se mnogo žensk odloči za materinstvo. In po mojem mnenju vsaj v Sloveniji ni težava, da ženske ne bi mogle zasedati višjih mest, težava se pojavi predvsem zato, ker kot družba še vedno pričakujemo, da bo mama delala in skrbela za otroke ter dom, pri moških pa se pričakuje samo delovna uspešnost. Zaradi tega boste težko srečali moškega na porodniškem dopustu. In zaradi tega bo kariera mlade znanstvenice verjetno počasneje napredovala kot kariera moškega kolega. Se pa na tem področju veliko dela in zdi se mi, da tudi moški počasi prevzemajo drugačne vloge v družbi. In zato so zaslužni vsi programi, nedvomno tudi »Za ženske v znanosti«.

dr. Barbara Hubad, *uni. dipl. mikrobiologinja*
doktorica znanosti biokemije in molekularne biologije

Pomembna je motivacija za osebni razvoj

Ze šest let je minilo od tega, a se še vedno spominjam presenečenja ob sporočilu, da sem prejemnica nagrade »Za ženske v znanosti«. Sledil je prelep sprejem nagrajenk, na katerem sem bila zelo počaščena, da sem lahko del tako imenitnega dogodka in namena. Namreč, v času, ko raziskovalci šele spoznavajo svet znanosti, mi je takšna nagrada, tako kot verjetno vsem prejemnicam, pomenila pomembno potrditev dobrega dela in je bila velika spodbuda za nadaljnje raziskovanje.

Ta občutek me je potem vodil še dolgo po karierni poti, saj sem pogumno sprejela nove izzive sodelovanja v na novo nastajajočem podjetju. Štipendija mi je omogočila denarni zagon za lažje usklajevanje raziskovalnega dela in drugih, tudi družinskih, obveznosti. Sledila so leta napredovanja tako na osebnem področju, saj je to čas ustvarjanja družine, kot tudi na področju znanja. Usklajevanje družinskega življenja in želje po novih miselnih/slужbenih izzivih je postala umetnost, ki je včasih zahtevala žrtvovanje enega in včasih drugega področja – kar je verjetno tudi ena izmed težav veliko žensk na karierni poti.

Trenutno moje delo obsega tako raziskovalno dejavnost kot tudi organizacijo ekipe/dela ter komunikacijo s strankami. Med ekipo sprejemamo tudi študente, mlade diplomante, magistre ter doktorje znanosti ne glede na spol. Trudimo se voditi ekipo, v kateri spol ni pomemben, pomembna je motivacija za osebni razvoj, za sodelovanje v ekipi in pri postavitvi ciljev podjetja. Ponosni smo, da smo v zadnjih letih marsikaj

naredili in skupaj z ekipo postavili trenutno vodilno podjetje na svetu na področju proizvodnje bakteriofagov in biomolekul za napredno zdravljenje po smernicah dobre proizvodne prakse (GMP).

Ker sem bila do zdaj bolj vpeta v delo v manjših podjetjih, ki zahteva tesno sodelovanje vseh zaposlenih, ne glede na spol, na srečo do zdaj nisem izkusila velike razlike med spoloma. Položaj žensk v znanosti v Sloveniji je glede na moje izkušnje in pripovedovanja drugih raziskovalk dober – nedvomno k temu zelo veliko pripomorejo tudi takšne pobude, kot je štipendija »Za ženske v znanosti«. Hkrati prek takšnih nagrad mlada dekleta spoznajo različna področja znanosti ter druge raziskovalke in njihove zgodbe, kar je tudi lahko spodbuda za izbiro karijerne poti na področju znanosti. Zaradi dobre medijske pokritosti se s takšnimi nagradami tudi jasno ozavešča družba o napredku na področju enakopravnosti.

V sklopu delovnih obveznosti v našem podjetju vsakodnevno komuniciramo s strankami iz tujine (različna biotehnološka, farmacevtska podjetja in inštituti). Tako imamo veliko stika tudi z znanstvenicami. Velikokrat tema pogovora naleti na družino ter usklajevanje službe z družinskim življenjem in takrat spoznaš veliko različnih zgodb in izkušenj, ki potrjujejo zgoraj napisane besede, da imamo v Sloveniji vendarle relativno dober položaj žensk, vsaj na področju bioloških ved, na kar smo lahko ponosni. To pa seveda še zdaleč ne pomeni, da ni prostora za izboljšave.

Želim si, da bi štipendija še dolgo ostala na slovenskem področju ter da bo v prihodnosti dala zagon za delovanje na raziskovalnem in znanstvenem področju še mnogo mladim dekletom.

dr. Erika Jež, *uni. dipl. ekologinja*

Center za raziskave vina, Univerza v Novi Gorici

Odgovornost, ki jo čutiš po prejemu nagrade, je velika

Čeprav sem imela občutek, da se dogodki v mojem življenju po rojstvu drugega otroka odvijajo prehitro in jim težko sledim, se je vse skupaj še bolj »dogajalo« v letu 2018 po prejemu štipendije L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti«. Štipendija ni prispevala le k večji prepoznavnosti znotraj akademskih krogov, ampak je moje delo postalo prepoznavno tudi v mojem domačem okolju. Da je to res, lahko podkrepim s tem, da me je aktualni župan povabil h kandidaturi na njegovi listi za občinski svet. Bila sem sicer počaščena, toda politika me res nikoli ni pritegnila. So mi pa promocija, piar in komunikacija veliko ljubši in bolj domači. Po prejemu nagrade je bilo tega res veliko – intervjuji na radiu, televiziji, pisanje člankov, obiski novinarjev na delovnem mestu itd. Odgovornost, ki jo čutiš po prejemu nagrade, da znanstveno delo predstavljaš širši javnosti, je velika. V tistem trenutku nisi več samo znanstvenica, ampak tudi ambasadorica znanosti.

Štipendija mi je omogočila, da sem zadnje študijsko leto preživela in delala na univerzi v Vidmu v Italiji. Tam sem poleg kupa raziskovalnih podatkov pridobila veliko novih poznanstev, ki so mi posredno tudi pomagala pri iskanju nove službe. Po zagovoru doktorata sem si vzela leto kariernega počitka, tako da sem večino časa posvetila družini. Pa vendar sem tudi v tem času pridobila veliko novih znanj in izkušenj. Mož je po izobrazbi vinogradnik in vinar. Če sem hotela predstavljati naše vipavsko vino svetovnemu popotniku, sem morala najprej na letalo in odpotovati

na izobraževanje WSET v London. Moja velika želja je bila tudi nakup fotoaparata ter opraviti tečaj fotografije, kar mi je uspelo v obdobju kariernega počitka. Tako se je v dobrem letu fokus mojega delovanja popolnoma spremenil – iz čiščenja tal sem se začela ukvarjati z najžlahtnejšo obrtjo na svetu – vinom. Zato ni bilo naključje, da so moje delo opazili na Centru za raziskave vina, kjer sem v letu 2019 dobila priložnost za delo kot asistentka z doktoratom. Na Centru za raziskave vina skrbim za razvoj metod, povezanih z mikro življenjem v tleh. Vinogradniški sektor se že danes spopada z negativnimi posledicami podnebnih sprememb, zato je naš glavni namen, da z izsledki raziskav v Sloveniji pomagamo in izobražujemo ne samo študente Fakultete za vinogradništvo in vinarstvo, ampak vse pridelovalce vina.

Podobno kot na Biotehniški fakulteti v Ljubljani smo tudi na Centru za raziskave vina znanstvenice v večini. Na Fakulteti za vinarstvo in vinogradništvo imamo celo žensko dekanjo, kar je na Univerzi v Novi Gorici prej izjema kot pravilo. Delo poteka gladko, natančno in predvsem umirjeno, kar mislim, da je največji prispevek žensk v znanosti. Ker mi je raziskovalno delo všeč in ker rada svoja znanja posredujem študentom, je moj naslednji izziv vsekakor docentura ter nadaljevanje akademske poti.

dr. Tina Lebar

Postdoctoral researcher

Department of Genetics, Church lab

Harvard Medical School, Boston, Massachusetts, USA

Program omogoča večjo vidnost odličnih ženskih znanstvenic

Moja karierna pot se je začela leta 2010 v zadnjem letniku študija mikrobiologije, ko sem sodelovala v slovenski ekipi, ki se je udeležila mednarodnega tekmovanja iz sintezne biologije iGEM. Priprave na tekmovanje so potekale na Kemijskem inštitutu na odseku za sintezno biologijo in imunologijo, pod vodstvom dr. Romana Jerale. Po koncu tekmovanja sem na istem odseku opravila tudi diplomsko delo in nadaljevala doktorski študij. Leta 2017 sem doktorsko delo zaključila in zanj prejela štipendijo »Za ženske v znanosti«, Preglovo nagrado Kemijskega inštituta ter zlati znak Jožefa Stefana. Po zaključenem doktoratu sem delo nadaljevala na istem odseku kot podoktorska raziskovalka. Leta 2019 sem se zaposlila kot raziskovalka na odseku za genetiko na Medicinski fakulteti univerze Harvard v ZDA.

Štipendija »Za ženske v znanosti« mi je omogočila predvsem večjo prepoznavnost v slovenski znanosti ter s tem nove možnosti sodelovanj in povezovanj. Sodelovanja med znanstveniki, predvsem interdisciplinarna, so danes velikokrat potrebna za kakovostne raziskave in so pogosto ključna pri najpomembnejših znanstvenih odkritjih. Priznanje je prispevalo tudi k moji osebni samozavesti, kar je imelo velik prispevek k nadaljnemu opravljanju raziskovalnega dela z zanosom in veseljem. Denarna nagrada mi je pozneje omogočila lažji odhod na podoktorsko izobraževanje v tujini. Finančna stabilnost je zame igrala pomembno vlogo pri začetku življenja na novi celini, saj sem tako lahko začela delo v novi skupini sproščeno in s polno pozornostjo.

V zgodovini znanosti igrajo veliko vlogo stereotipi in neenakost med spoloma. Prispevki ženskih znanstvenic so v zgodovini mnogokrat igrali ključno vlogo pri najpomembnejših odkritjih in dosežkih. Žal njihovi prispevki velikokrat niso bili enako priznani kot prispevki moških kolegov, ali pa so bili celo v celoti pripisani moškim raziskovalcem. Danes je situacija mnogo boljša, pa vendar je med znanstveniki manj kot 30 % žensk. Razlog za takšne razlike je predvsem v tem, da se mlada dekleta ne odločajo za stereotipno moške kariere, kamor žal spada tudi znanost. Program »Za ženske v znanosti« pomembno pripomore k rušenju stereotipov in neenakosti med spoloma v znanosti. Program omogoča večjo vidnost odličnih ženskih znanstvenic in s tem pomaga tako njihovi poklicni poti kot tudi spodbuja mlada, talentirana dekleta k odločitvi za kariero v znanosti.

Sama v karieri večinoma nisem doživljala diskriminacij zaradi spola, k čemur so največ pripomogli napredno okolje in ljudje, ki so me obkrožali na Kemijskem inštitutu. Situacija v Sloveniji pa gotovo ni enaka za vse ženske, kar sem lahko čez leta razbrala iz zgodb kolegic in kolegov. Globalne situacije, v kateri se bodo znanstveniki obravnavali glede na znanje in dosežke, ne glede na spol in druge stereotipne dejavnike, verjetno še nekaj časa ne bomo dosegli. Kljub temu se v zadnjih letih začanja vse več novih programov za promocijo enakosti med spoloma, kar je prav gotovo eden izmed korakov v pravo smer.

dr. Tea Lenarčič, *univ. dipl. biokem.*

Podoktorska sodelavka na Univerzi ETH Zürich

V čast mi je, da sem lahko del te zgodbe

Medtem ko se svet spopada s svetovnimi zdravstvenimi krizami, podnebnimi spremembami in naraščajočimi skrbmi glede umetne inteligence ter posameznikove zasebnosti, je še posebej pomembno, da pri tem ocenimo vlogo žensk na področju znanosti in tehnologije. Znano je, da inovacije, ki bi lahko pripomogle k izboljšanju teh razmer, pretežno oblikujejo moški, saj le tretjina študentk v visokolskem izobraževanju po svetu izbere področja, povezana z znanostjo in tehnologijo. Rezultat je tako manj raznovrsten, predvsem pa manj sočuten pristop pri reševanju svetovnih problemov. Štipendija L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« je tako pomemben korak pri spodbujanju žensk za vstop v znanost in tehnologijo ter tudi močno vliva pogum in krepi samozavest za nadaljevanje kariere na omenjenih področjih. Nagrada poudarja pomembnost ženskega vidika raziskovanja, osredotočenega na splošno dobrobit skupnosti z globokimi temelji na empatičnem sodelovanju in povezovanju. V čast mi je, da sem lahko del te zgodbe in da kot ena izmed nagrajenk ozaveščam in bodrim dekleta na njihovi življenjski poti. Življenje znanstvenice namreč ni lahko, ne v Sloveniji ne v tujini, zato je naloga nas vseh ustvarjanje enakovrednih možnosti vedno in povsod.

Čeprav je veliko razlogov za neenakovredno porazdelitev spola na akademskem področju, je eden od njih očitnih ta, da so najbolj produktivna leta znanstvene kariere tudi tista, v katerih človeška biologija narekuje materinstvo. Za številne matere, ki se odločijo za otroke, se znanstvena kariera

in materinstvo pogosto zdita nasprotujoči si dejavnosti, saj se počutijo odrinjene zaradi pomanjkanja razumevanja na delovnih mestih in predpostavk, da so matere manj zveste svojemu delu, potem ko imajo otroke. Prevečkrat se srečujejo s stereotipi, da so manj kompetentne kot enako usposobljeni moški ali ženske brez otrok. Po drugi strani pa se mnogo mater, v nasprotju z večino delovnih očetov, spopada s prevladujočimi socialnimi pričakovanji, da si njihovi otroci zaslužijo enako zavzetost kot njihova kariera – takšna zavzetost pa naj ne bi bila združljiva s predanostjo, ki jo zahteva vrhunska znanost. Ženskam, ki si torej želijo združiti znanstveno kariero z materinstvom, je treba ponuditi ustrezna sistemska orodja in podporo.

Štipendija L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« me je dodatno motivirala, da sem nadaljevala znanstveno kariero. Po končanem doktorskem študiju biomedicine, smer Biokemija in molekularna biologija, na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani pod mentorstvom prof. dr. Gregorja Anderluha in somentorstvom doc. dr. Marjetke Podobnik s Kemijskega inštituta sem se zaposlila na Univerzi ETH Zürich, kjer se trenutno izobražujem kot podoktorska sodelavka v laboratoriju prof. dr. Nenada Bana. V nasprotju z Univerzo v Ljubljani, kjer je delež moškega in ženskega spola na diplomskem, magistrskem in doktorskem študiju precej uravnotežen, je npr. leta 2018 na Univerzi ETH Zürich ženski spol predstavljal zgolj tretjino. Na obeh univerzah pa na ravni najvišjih akademskih položajev dominirajo moški. Zaradi vse večjega ozaveščanja v javnosti glede enakopravnosti žensk je kljub trenutni neugodni statistiki mogoče opaziti pozitiven trend v zadnjih desetih letih, a nas čaka še dolga pot, da se vzpostavi ključno ravnotežje. Pred nami je vse več novih izzivov, ki bodo zahtevali iznajdljivost in mnenja žensk. Zaradi tega je nujno treba zagotoviti pogoje za enak dostop do znanstvene kariere, da bodo tudi ženske soustvarjale nove znanstvene dosežke in tehnologije ter služile našim skupnostim. Vemo, kaj storiti, vendar bo zato potrebna vztrajnost.

dr. Zala Lenarčič, *univ. dipl. fiz.*

Podoktorska sodelavka na University of California, Berkeley

Naša skupnost bi veliko pridobila z bolj uravnoteženo participacijo raziskovalk

Zanimivo mi je bilo brati rezultate študije (PLoS Biol 16(4) e2004956), ki je primerjala delež prvih avtorjev (tipično glavni izvajalec projekta) in delež zadnjih avtorjev (tipično idejni vodja projekta) v znanstvenih publikacijah glede na spol. Fizika se je izkazala kot ena izmed najbolj neuravnoteženih ved, s komaj 18 % prvih in okrog 13 % zadnjih avtoric. Če se bodo spremembe k uravnoteženi shemi dogajale s sedanjo hitrostjo, naj bi trajalo približno 250 let, preden bo dosežena uravnoteženost.

Od svojega doktorata na Univerzi v Ljubljani (2015) sem delovala samo v tujini, zato nekoliko bolje poznam položaj žensk v znanosti v tujini. Čeprav je prej omenjena študija podala grozljive rezultate, so bile moje izkušnje vedno pozitivne; korekten odnos sodelavcev, zaradi pomanjkanja žensk v skupnosti mogoče celo večje število vabljenih predavanj in seminarjev. Tudi med iskanjem bolj dolgoročnega položaja nisem imela občutka zaznamovanosti in iz stopnje moje uspešnosti bi se dalo zaključiti, da komisije nikakor niso bile pristranske. Verjamem pa, da bi naša skupnost v vsakodnevni dinamiki in širše v pristopu k problemom veliko pridobila z bolj uravnoteženo participacijo raziskovalk. Drugačen modus operandi bi po mojem mnenju samo konsistentno okrepil nove generacije žensk v znanosti.

Štipendija mi je omogočila številne obiske znanstvenih institucij po Evropi in v Ameriki. Že med doktoratom na Fakulteti za matematiko in fiziko v Ljubljani sem si s štipendijo financirala obisk Univerze v Hamburgu. Pozneje, med podoktorskim raziskovanjem na Univerzi v Kölnu, pa še obisk École normale supérieure v Parizu in univerze Harvard v Ame-

riki. Te institucije sem izbrala, ker so globalni centri raziskav na mojem področju. Obiski so obrodili dve publikaciji in, kar je še pomembnejše, možnost prihodnjih sodelovanj z znanstvenimi kolegi, ki sem jih spontano spoznala med diskusijami. Predstavitve v obliki seminarja so povečale prepoznavnost mojega dela v relevantnih znanstvenih krogih. Po raziskovalnem obdobju v Kölnu sem se preselila v ZDA, kjer sem še vedno zaposlena kot podoktorska sodelavka na University of California, Berkeley. Medtem ko so se nekateri kolegi, tako kot jaz, prestavili na druge ugledne institucije, nas še vedno veže sodelovanje, začeto s finančno podporo štipendije L'Oréal-UNESCO.

V znanstvenih krogih je navada, da pred seminarjem lokalni gostitelj predstavi govorca. Zanimivo opažanje glede pomena programa »Za ženske v znanosti« je, da so v mojem primeru gostitelji zelo pogosto omenili, da sem bila dobitnica te štipendije. Mislim, da to zgovorno kaže, kako mednarodno priznana je štipendija L'Oréala in UNESCO.

dr. Nika Lendero Krajnc

Vodja razvoja zaključnih procesov v podjetju ACIES BIO, d. o. o.

Raziskovalno delo me veseli, vendar mora imeti oprijemljiv smisel

Spoznanje, da sem prejela nagrado, je bilo neverjetno. Še zdaj se spomnim tistega dne, ko me je med pisanjem doktorske disertacije poklicala ga. Marjutka Hafner. Zame je bila namreč že pravočasna oddaja prijave na razpis nekakšna zmaga. Nekaj sem naredila v roku do konca. Nato pa se je izkazalo, da sem to naredila še dobro.

Nagrada nacionalnega programa L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« je po mojem mnenju ena izmed najprestižnejših nagrad v Sloveniji, ki jih lahko prejme še nedoktorirana znanstvenica, in hkrati zelo dobrodošla finančna pomoč za dekleta v obdobju, ko se začnejo spogledovati z družinskim življenjem. Od vseh znanstvenic generacije so izbrane tri najboljše. Tri, ki so najbolj predstavile svoje delo in ga znale smiselno umestiti v prostor in čas. Ni pomembno, ali svoje delo nadaljujejo na strogih znanstvenih področjih ali pa v podjetju, dekleta oz. ženske, ki osvojijo to nagrado, so nedvomno inteligentne, marljive, sposobne kritičnega mišljenja in lastne vizije na področju, ki ga obvladajo. To pa so odlike, ki so pomembne za hitro in učinkovito reševanje zapletenih problemov ter se slej kot prej odražajo v intenzivni in hitro rastoči poklicni poti.

Že v zadnjih letnikih študija sem pri sebi ugotovila, da me raziskovalno delo veseli, vendar mora imeti oprijemljiv smisel. Tako me je pot po naključju pripeljala do zelo perspektivnega podjetja BIA Separations, v katerem so bile raziskave usmerjene izključno v proizvode in njihovo uporabo v biofarmaciji. Imela sem srečo, da sem prišla v skupino, ki jo je

vodil zdaj profesor dr. Aleš Podgornik. On me je naučil širšega pogleda na stvari in kritične presoje ter mi skupaj s somentorjem prof. dr. Borisom Pihlarjem omogočil, da sem svoje doktorsko raziskovalno delo odlično opravila in zanj prejela nagrado. Kmalu po drugem otroku se je situacija v podjetju spremenila in dobila sem priložnost, da se izkažem v vlogi vodje. Sprva sem vodila manjšo skupino sodelavcev in sem imela dovolj časa, da sem se lahko posvečala tako skupini kot vsebini projektov. S časom pa so vodstvene zadolžitve prevladale in me odmaknile od raziskav. Počasi sem začutila, da so moje sposobnosti, zaradi katerih sem pred leti tako blestela, začele zamirati. Pojavila sta se nemir in nezadovoljstvo. Zato sem se odločila za odhod.

Nekdanji vodji v Sloveniji ni lahko najti delovnega mesta, ki ni spet vodstveno. Tudi dolg življenjepis in nagrade pri tem kaj dosti ne pomagajo. Ljudje te zelo težko sprejmejo v skupino brez strahu, da jih boš nekoč zamenjal. Zato sem bila primorana poiskati službo v tujini. Imela sem srečo, saj me je v svojo skupino na Avstrijskem centru za industrijsko biotehnologijo ACIB povabil zelo priznan avstrijski profesor za zaključne procese v biotehnologiji dr. Alois Jungbauer z univerze BOKU na Dunaju. Vendar pa kombinacija družinskega življenja v Sloveniji in tedenske vožnje na Dunaj ni dolgo zdržala. Po tretjem otroku sem spet poskusila srečo doma. Tudi tokrat sem prošnjo za delovno mesto oddala zadnji dan razpisa ... in delo dobila. Trenutno sem zaposlena v biotehnoškem podjetju ACIES BIO, v katerem vodim manjšo skupino sodelavcev, s katerimi skupaj rešujemo strokovne in praktične probleme.

Na poklicni poti nikoli nisem imela občutka, da bi bila za kaj prikrajšana, ker sem ženska. Je pa veliko breme in oviro pomenilo družinsko življenje. Vedno bolj opažam razliko med zaposlenimi z več ali enim oziroma brez otrok. Ko postaneš starš, se prioritete spremenijo. Predvsem čas dobi druge dimenzije. Postaneš bistveno bolj storilnostno naravnan, saj si prisiljen krmariti med službenimi in družinskimi obveznostmi, ki jih nikoli ni konec. Pri tem pa ti zmanjkuje časa za sledenje svetovnih trendov in novih spoznanj, kar ne nazadnje vpliva na sposobnost znanstvenega udejstvovanja. To pa se kaže v dveh fenomenih, bodisi se veliko perspektivnih mladih raziskovalcev odloči za drugačno poklicno pot bodisi se mladi strokovnjaki odločajo za življenje brez otrok.

doc. dr. Luca Lovrečič, *dr. med., univ. dipl. biol.*

Specialistka klinične genetike, specialistka laboratorijske medicinske genetike, Klinični inštitut za genomsko medicino UKC Ljubljana

Potrditev kot pomemben dejavnik na začetku karijerne poti

Štipendijo L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« sem skupaj z Mirjam Vrabec, še eno izjemno znanstvenico, žensko in prijateljico, prejela prvo leto, ko je bila podeljevana v Sloveniji. Štipendija mi je v enem izmed ključnih trenutkov, tik pred koncem doktorskega študija, dala potrditev, ki je pri vsakem izmed nas lahko pomemben dejavnik na začetku karijerne poti. Bila je dodatna potrditev, da je izbrano raziskovalno področje koristno, da delam dobro in da so rezultati raziskovalnega dela prispevek k znanosti. Še danes se spomnim zadovoljstva in ponosa, tako v svojem srcu kot tudi v očeh najbližjih, družine, mentorjev in prijateljev.

Po doktoratu sem nadaljevala kot zdravnica specializantka na Kliničnem inštitutu za genomsko medicino, UKC Ljubljana, na področju klinične genetike, kjer sta mi bili vedno, poleg rednega rutinskega dela, omogočeni raziskovalno delo in napredovanje in kjer sem ostala tudi po zaključeni specializaciji. Delovno mesto mi omogoča kombiniranje strokovno kliničnega dela z bolniki in družinami z redkimi boleznimi ter raziskovalnega dela na istem področju. Redke bolezni so tako redke, da se diagnostika in raziskovanje pogosto prekrivata in le tako pridemo do končne diagnoze za bolnika. Klinična in laboratorijska medicinska genetika sta trenutno med najhitreje razvijajočimi se vejami medicine in prodirata na vsa področja človekovega življenja, ne le diagnosticiranje redkih bolezni, temveč tudi pogostih bolezni (demenca, parkinsonova bolezen, nekatere oblike raka), izbire primernih zdravil za učinkovito zdravljenje, preventivnega pristopa in v zadnjem času vse bolj priljubljene personalizirane medicine.

Del doktorskega raziskovalnega dela sem opravila v okviru Massachusetts General Hospital in univerze Harvard, kjer sem prvič začutila, da se moram bolj potruditi od moških kolegov v raziskovalni skupini, da je moj prispevek prepoznan in cenjen. Bila sem premlada, da bi takrat to prepoznala kot sistemsko prakso, vzela sem osebno in sem potrebovala nekaj časa, da sem to slabo izkušnjo pustila za seboj. Ni mi vzela vztrajnosti in poguma, predvsem pa ni omajala mojega večnega optimizma. Resnično verjamem, da smo ljudje v osnovi dobri in da praviloma delamo iz dobrih vzgibov ter bolj iz lastne koristi kot iz želje škodovati drugemu. Žal se to pogosto prekriva. K sreči se moje negativne izkušnje niso prevečkrat ponovile, niti po vrnitvi v Slovenijo niti pozneje v okviru izmenjav na Nizozemskem in v Belgiji.

Program »Za ženske v znanosti« izpostavlja pomen in predvsem prisotnost znanstvenic v znanosti ter njihovo odličnost. Poudarja pomen sodelovanja med spoloma na področju znanosti ter kritično komentira problematiko, ki jo pogosto potiskamo v ozadje – namreč, da je z napredovanjem v karieri in posledično na po hierarhiji sledečih si položajih vse manjši delež žensk, višje ko gremo. Kaj vse so vzroki, je predmet številnih razprav in polemik. Skozi moje oči je področje manj problematično in menim, da so dejanski vzroki precej individualne narave in ni mogoče posploševati. Vsaka znanstvenica ima svojo zgodbo v okviru karierne poti in morda bi morali poslušati vse zgodbe, ne prehitro zaključevati na osnovi statistike. Moški so v osnovi bolj tekmovalni, naravnani k akciji in hitremu doseganju ciljev, tudi če po poti ni vse, kot so načrtovali. Ženske raje delajo previdno in po navadi preverijo več možnosti na poti do cilja. Najbolj učinkovito in hkrati družbeno koristno bi morda bilo, da bi položaje zasedla oba spola ter pri odločitvah sodelovala vsak s svojim pogledom na izzive, ki jih prinaša prihodnost.

dr. Maja Marušič

*Raziskovalka na Nacionalnem centru za NMR spektroskopijo
visoke ločljivosti Kemijskega inštituta*

Optimistična sem glede položaja žensk v znanosti v prihodnje

Po doktoratu sem odšla na podoktorski študij na Karolinski inštitut v Stockholmu. Prijava in izbor sta potekala gladko in verjetno je svoj del k temu prispevala tudi omemba L'Oréalove štipendije v mojem življenjepisu. Štipendija mi je pomagala, da sem se lahko lažje in z manj finančnih ovir preselila iz Slovenije na Švedsko. Vodja skupine na Karolinskem inštitutu je velik pomen dajala enakovredni obravnavi žensk v znanosti ter je vsekakor storila marsikaj, da smo raziskovalke v skupini imele čim manj težav pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja. Po dveh letih in pol sem se vrnila na Nacionalni center za NMR spektroskopijo na Kemijskem inštitutu, kjer uporabljam znanje, pridobljeno na podoktorskem študiju, za raziskave dinamičnih procesov nukleinskih kislin z NMR spektroskopijo.

Zame je štipendija »Za ženske v znanosti« spodbuda za raziskovalke v zaključku doktorskega študija, omogoča jim, da se lažje prijavljajo za položaje po doktoratu, in je hkrati odlična priložnost za predstavitev raziskovalnega dela širši javnosti in na razumljiv način, za kar raziskovalke in raziskovalci pogosto nimajo veliko priložnosti. Upam, da tudi zaradi tega dogodka javnost bolj spodbudno gleda na raziskave in ljudi, ki jih izvajajo, čeprav niso vse tematike uporabne in ne privedejo neposredno do praktičnih rezultatov, temveč le razširjajo naše vedenje na področju bazične znanosti. Prav tako se mi zdi pomembno, da prek L'Oréalovega programa vsako leto spoznam nekaj raziskovalk in raziskovalnih tematik, s katerimi

se ukvarjajo. To in tudi sama prireditev spodbujata tkanje novih vezi med raziskovalkami in raziskovalci.

Kar se tiče položaja žensk v znanosti, sama med študijem, doktoratom ali med podoktorskim študijem nisem imela negativnih izkušenj zato, ker sem ženska. Razen morda redkih pripomb, da je danes ženskam v znanosti (in tudi na drugih področjih) vendarle že lažje kot moškim, ker so številni programi, kot sta uvajanje kvot in splošno mnenje, usmerjeni k spodbujanju žensk. V potrditev takšnih izjav je navadno naveden visok odstotek žensk, ki doktorirajo, pri čemer seveda gladko spregledajo izredno velik osip v letih po doktoratu in majhen odstotek žensk kot vodij raziskovalnih skupin. Trenutno nimam dobrega vpogleda v problematiko žensk, ki vodijo svoje skupine in prevzemajo vodilne položaje, se mi pa zdi, da začenjam zadnja leta razumeti, zakaj se toliko žensk odloči zaključiti raziskovalno pot kmalu po začetku načrtovanja družine. Preprosto lažje je poiskati službo z manj negotovostmi in izkoristiti daljše odsotnosti od dela brez slabe vesti, kaj bo medtem zamujenega na profesionalnem področju. Toda ukrepi, ki niso nujno namenjeni samo za ženske raziskovalke, kot so fleksibilnost delovnega časa, delo od doma in ponudba vrtcev blizu delovnega mesta, lahko v veliki meri razbremenijo raziskovalce z družinami na splošno. Pogosto opažam, kako zelo lahko majhni praktični ukrepi bistveno spremenijo stopnjo težavnosti udeležbe na nekem dogodku, pa kljub temu redki organizatorji pomislijo nanje. Kar se tiče ovir na raziskovalni poti, se trenutno srečujem le z zelo praktičnimi – kako uskladiti delo in zasebno življenje, ter s kroničnim pomanjkanjem časa – in to čeprav sta tako moja prejšnja in zdajšnji vodja skupine izredno razumevajoča in sta poskušala pomagati, kolikor je le mogoče. Vsekakor pa sem optimistična glede položaja žensk v znanosti v prihodnje in verjamem, da je ključno pri tem obravnavati raziskovalke in raziskovalce celostno in jim ponuditi specifično pomoč, kadar jo potrebujejo, da se lažje osredotočijo na svoje delo.

asist. dr. Janja Mirtič, *mag. farm.*

Samostojna raziskovalka pri razvoju zdravil, Krka, d. d.

Za enak rezultat morajo ženske delati skorajda dvakrat več

P rejem štipendije L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« mi je prinesel veliko – poleg priznanja za uspešno raziskovalno delo tudi spodbudo za naprej. Medijska izpostavljenost me je spodbudila k predstavljanju mojega raziskovanja širši javnosti ter zastopanju položaja žensk v raziskovanju. Rada širim navdušenje nad raziskovanjem, tako najmlajšim prek projekta Noč raziskovalcev kot študentom na vajah in ob zaključevanju njihovega študija z usmerjanjem v raziskovalno delo in nasveti ob vpisovanju na doktorski študij. Program »Za ženske v znanosti« vidim kot enega od vodilnih mednarodno prepoznavnih programov, ki nagraduje ženske znanstvenice na začetku kariere in jim je tako odskočna deska za nadaljevanje raziskovalne kariere.

Po prejemu štipendije v marcu 2019 sem imela kar nekaj intervjujev, predstavljala sem matično fakulteto kot alumen Fakultete za farmacijo Univerze v Ljubljani, sodelovala na okrogli mizi Ženske in znanost v organizaciji Francoskega Inštituta, imela čast slavnostnega nagovora na podelitvi najboljših raziskovalnih dosežkov na Univerzi v Ljubljani v letu 2019. Pri tem mi največ pomeni odziv študentk in raziskovalk na začetku doktorata, ki so ob teh dogodkih pristopile, mi čestitale in dejale, da sem jim za zgled, kar je največja pohvala, ki sem jo lahko prejela. Prepoznavnost programa in štipendistk mi je pomagala tudi pri iskanju naslednje zaposlitve. Doktorsko nalogo sem kot mlada raziskovalka na Fakulteti za farmacijo opravljala s področja farmacevtske tehnologije, ki je zelo aplikativno, zato sem si želela znanje preizkusiti še v »realnem« sektorju – v

farmacevtski industriji. Tako sem se odločila kariero nadaljevati kot samostojna raziskovalka v farmacevtskem razvoju v podjetju Krka. Tudi v prihodnje nameravam sodelovati s fakulteto, ker se mi zdi bistven prenos znanja z akademskega okolja v industrijo in obratno.

Raziskovalke v Sloveniji v primerjavi z drugimi evropskimi državami procentualno nismo slabo zastopane. V farmaciji je v raziskovanju celo prevladujoč delež žensk. Na žalost pa se ta statistika obrne, ko pogledamo zastopanost žensk na najvišjih položajih. Eden izmed glavnih izzivov poklica raziskovalke je negotovost položaja zaradi načina financiranja, ki je odvisno od dolžine posameznih raziskovalnih projektov in uspešnosti prijavljanja nanje. Zaželeno so bolj zavarovana delovna mesta, to so v akademiji učiteljska delovna mesta, vendar so ta omejena in pogojena s številom raziskovalnih točk. Tu pridemo do vprašanja enakosti. Tako za moške kot ženske sicer veljajo enaka pravila, ki pa v nekaterih situacijah ustvarjajo neenake možnosti. V akademskem svetu se večina razpisov ocenjuje skozi raziskovalne točke, ki jih pridobite s publikacijami, patenti, mentorstvi ... Te so potem potrebne za nadaljnjo pridobitev raziskovalnih projektov. V trenutnem sistemu se za prijavo projekta ali mentorstvo upoštevajo točke zadnjih petih let. Lahko si predstavljate, da mlada raziskovalka, ki je imela v zadnjih letih dva otroka, ne dosega raziskovalnih točk, primerljivih z moškim kolegom, ki je zadnjih pet let nemoteno raziskoval, objavljaj članke in patente. Oba pa se prijavljata na projekte pod enakimi pogoji. Zato morajo ženske, če želijo doseči enak rezultat, delati skorajda dvakrat več. To bi lahko preprosto odpravili z upoštevanjem zadnjih petih aktivnih let ter z upoštevanjem strokovnosti kandidata ter vsebine projekta namesto uporabe točk kot izključitvenega kriterija, zaradi katerega mnogo izvrstnih projektov raziskovalk ni niti obravnavanih. Po zadnjih informacijah gre ocenjevanje projektov v to smer, tako da verjamem, da se bodo razmere za raziskovalke še izboljšale.

Kot družba smo prišli izjemno daleč, vedno pa se najde prostor za izboljšave. Še nikoli ni bil boljši čas za ženske, da jim uspe na izbranem področju. Vedno nas bodo čakali izzivi, ki jih je treba rešiti, vendar se vsak izziv da rešiti. Zato ravno s takimi štipendijami, kot je »Za ženske v znanosti«, ustvarjamo optimistično družbo, ki je odprta in se ne boji sprememb ter je pripravljena kritično proučiti vse ideje in omogoči njen napredek.

dr. Nina Nečimer

Vodja marketinga in poslovnega razvoja za molekularne rešitve, Roche farmacevtska družba, d. o. o.

*Želim si, da bi bil
predvsem na področju
znanosti program bolje
prepoznan in cenjen*

Štipendija programa »Za ženske v znanosti« mi je pomenila veliko priznanje, saj sem s tem dobila potrditev za svoje raziskovalno delo, ki je bilo v resnici vsaj na področju mojega doktorata v mnogočem pionirsko. Pričakovala sem, da mi bo štipendija odprla vrata v znanstveno raziskovanje, kar sem videla kot svojo bodočo kariero. Vendar pa so bile možnosti zaposlovanja mladih znanstvenikov v javnem sektorju takrat precej slabe. Zaposlovanje je bilo negotovo in vezano na krajše raziskovalne projekte, zato sem se odločila, da svojo karierno pot nadaljujem drugje.

Čeprav programa »Za ženske v znanosti« takrat niso poznali, so v podjetju Roche prepoznali pomen tega priznanja/nagrade ter mi ponudili možnost zaposlitve.

Tam delam še danes kot vodja marketinga in poslovnega razvoja za področje molekularnih rešitev. Delo me navdihuje z novimi izzivi, omogoča mi sodelovanje z najboljšimi strokovnjaki pri nas in v tujini ter mi daje možnost soustvarjanja rešitev na področju personalizirane medicine.

Program »Za ženske v znanosti« je zagotovo pomemben za promocijo mladih (bodočih) znanstvenic ter prinaša prepoznavnost tudi zunaj raziskovalne stroke. Želim si, da bi bil predvsem na področju znanosti program bolje prepoznan in cenjen, kar bi bila za dobitnice štipendije dobra popotnica za nadaljevanje raziskovalnega dela, vključevanje v določene raziskave ter bi mladim znanstvenicam pomagal razvijati kariero v znanosti.

O tem, kaj pomeni biti ženska v znanosti, bi se navezala na besede dr. Kornhauserjeve, ki je dejala, da želi biti cenjena kot znanstvenica,

pri čemer spol ni pomemben. Tudi sama razmišljam, da moramo govoriti predvsem o tem, kako uspešen in v svetu priznan je kateri znanstvenik oziroma znanstvenica, ne pa, katerega spola je.

V Sloveniji imamo uspešne znanstvenice, ki so se izobraževale ali pa delujejo na najbolj priznanih univerzah na svetu, vendar pa je njihova zastopanost med člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter na vodilnih položajih znanstvenih institucij nizka. Glavnega razloga za to ne vidim v diskriminaciji po spolu, temveč bolj v problemu nestalnih in negotovih zaposlitev v znanosti. Poleg tega znanstveno udejstvovanje zahteva celega človeka, vključuje včasih večdnevno delo brez odmora, potovanja v tujino, velikokrat tudi daljši postdoktorski študij na uglednih tujih univerzah. Ker se od žensk še vedno pričakuje, da bodo nosile večji del pri skrbi za družino, jih nestalnost zaposlitve in problem mobilnosti prizadeneta še toliko bolj.

Upam, da je teh ovir v naši družbi vedno manj ter da bo izboljšanje zaposlitvenega statusa v znanosti v prihodnje mladim znanstvenicam omogočilo, da samozavestno in pogumno gradijo uspešne karijerne poti tudi v znanosti.

asist. dr. Barbara Petovar, *mag. kem.*

*Asistentka, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo,
Univerza v Mariboru*

To, da sem prejela štipendijo, mi pomeni potrditev, da sem na pravi poti

Sem Barbara Petovar, doktorica kemije, štipendistka nacionalnega programa L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« iz leta 2019. Štipendijo sem prejela za doktorsko disertacijo z naslovom *Razvoj modificiranih elektrod iz steklastega ogljika za določevanje težkih kovin v sledovih in analizo vodikovega peroksida*, ki sem jo jeseni 2019 uspešno zagovarjala.

Diplomirala in magistrirala sem na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Mariboru, kjer sem od leta 2016 tudi zaposlena kot asistentka v Laboratoriju za analizno kemijo in industrijsko analizo. Pridobitev štipendije mi je dala nov zagon za nadaljnje delo. Do zdaj sem objavila devet izvirnih znanstvenih člankov in dva strokovna članka. S šestimi prispevki sem sodelovala na mednarodnih konferencah in bila somentor štirim magistrskim ali diplomskim delom ter več dijaškim raziskovalnim nalogam.

Program »Za ženske v znanosti« ima velik pomen zame in verjamem, da tudi na splošno. To, da sem prejela štipendijo, mi pomeni potrditev, da sem na pravi poti. Hkrati je to nagrada za moje delo in velika motivacija za naprej.

Pridobitev štipendije in odmevnost v medijih prinašata tudi veliko prepoznavnost in posledično veliko cenjenost v znanosti in javnosti na splošno.

Biti ženska v znanosti najbrž ni preprosto, da ti nekoč uspe združevati kariero in družino. Ker sem šele na začetku znanstvene kariere, še nimam popolnoma izoblikovanega mnenja o prednostih in slabostih. Za zdaj mi je razgibano delo znanstvenice všeč.

asist. razisk. dr. **Živa Pipan Tkalec**, univ. dipl. biol.

*Analitičarka v laboratorijski medicini, Inštitut za patologijo
(MF, UL), Korytkova 2, 1000 Ljubljana*

Program »Za ženske v znanosti« je zelo pomemben

Ob prejetju štipendije nacionalnega programa L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« leta 2014 sem ravno zaključevala doktorsko disertacijo. Takrat se mi je iztekla tudi pogodba o zaposlitvi za določen čas na Biotehniški fakulteti na oddelku za biologijo, kjer sem bila zaposlena kot mlada raziskovalka, in sicer za dobo doktorskega študija. Za naprej sem se morala znajti sama in iskati nove priložnosti. Prijavila sem se na podoktorski projekt v povezavi z gospodarstvom, in sicer sem se dogovarjala s podjetjem, ki se ukvarja s kozmetiko. Podobno kot v doktoratu bi raziskovala vpliv nanodelcev, vendar tokrat v kozmetičnih izdelkih. To bi bilo nadaljevanje mojega dosedanjega dela, žal pa so mi projekt zavrnil. Tako se je začelo obdobje brezposelnosti, ki je trajalo malo več kot eno leto. To leto sem pisala doktorsko disertacijo in jo na koncu leta 2014 tudi uspešno zaključila. Štipendija mi je prišla zelo prav tako denarno kot tudi moralno, bila je dokaz, da delam dobro. Prijavila sem se na zavod za zaposlovanje in skoraj vsak dan pisala prošnje za zaposlitev. Imela sem kar nekaj razgovorov, vendar neuspešnih, veliko delodajalcev ni niti stopilo v stik z mano. Poleti 2014 sem začela prostovoljno delo v Umanoteri, kjer sem se lotila prevajalstva zakonov in zakonodaje v Evropski uniji. Decembra 2014 sem imela razgovor na Inštitutu za patologijo v Ljubljani, od koder so me čez dober mesec poklicali in začela sem pripravništvo. Po treh mesecih kroženja po različnih laboratorijih sem uspešno opravila strokovni izpit za področje zdravstva in začela redno delo analitika v labo-

ratorijski medicini. Na Inštitutu sem zaposlena še zdaj. Sprva je bilo težko, saj sem se morala naučiti veliko novih stvari, tako teorije kot tudi zame novih laboratorijskih metod.

Ne vem, ali je štipendija vplivala na mojo poklicno pot. Pri vsaki prošnji za delo, ki sem jo pošiljala, sem omenila, da sem štipendistka nacionalnega programa L'Oréal-UNESCO, in najverjetneje je tudi to nekaj prispevalo, da sem si našla službo.

Menim, da je program »Za ženske v znanosti« zelo pomemben. Ko sem prejela štipendijo, sem bila zelo vesela, počaščena in ponosna nase ter svoje delo. Pomenila je nagrado za moje delo in tudi dokaz, da delam dobro. Program je zasnovan zelo dobro, ko prejmeš štipendijo, si v središču pozornosti, predvsem v medijih. Se pa pozneje kar hitro pozabi, mogoče bi tisto leto moralo biti več zadolžitev in pojavljanja štipendistk na različnih področjih. Se pa je treba v življenju nenehno truditi, dokazovati, pokazati znanje in rezultate. Tako da se trudim in dokazujem tudi v tej službi, kjer pa je način dela malo drugačen. Predvsem imamo veliko rutinskih preiskav in je časa za raziskovalno delo zelo malo.

V Sloveniji imamo kar nekaj uspešnih žensk v znanosti. Vendar pa se mi zdi, da še vedno zaostajamo za moškimi in za Evropo. Ženske se moramo za svoj uspeh še bolj truditi in večkrat nas moški prehitijo. Poleg tega pa v veliki meri delamo tudi doma, predvsem skrbimo za gospodinjstvo in otroke.

Prav tako menim, da na vodilnih položajih še vedno prevladujejo moški. Ovire pri tem so predvsem v miselnosti in navadah naše družbe. So pa nagrade in štipendije pozitivna spodbuda za raziskovalke in znanstvenice.

doc. dr. Paula Pongrac

Znanstvena sodelavka, Oddelek za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani in Inštitut Jožef Stefan

Šele z vseobsegajočimi programi lahko začnemo brisati močno ukoreninjene meje neenakopravnosti

Ob zaključevanju doktorskega študija sem se, kot verjetno vsak/-a znanstvenik/-ca začetnik/-ca, znašla na razpotju, točki, ki ji nujno sledi odgovor na vprašanje: »Kaj pa zdaj?« To vprašanje je seveda prihajalo z vseh strani in me na skrivaj zelo obremenjevalo. Jaz sem se ga takrat otepala s prisiljenim nasmeškom in priučenim: »Novim dogodivščinam naproti,« čeprav nisem bila popolnoma prepričana, da vem, o čem govorim. Ob sprejemanju tako pomembnih odločitev, kot je smer karijerne poti, imajo po mojem mnenju pomembno vlogo pretekle izkušnje, socialne okoliščine in zunanje spodbude. Pri (bodočih) mamah pa dodatno težo na tehtnico odločitve dodaja tudi možnost usklajevanja družinskega življenja s kariero. Štipendija L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« je bila zame ključna zunanja spodbuda in dokončna potrditev za izbiro poti znanstvenoraziskovalne kariere, na kateri z veseljem hodim še danes. Štipendija je potrdila kakovostno preteklo delo, hkrati pa je bila pomembna referenca ob uspešnih prijavih na razpise za raziskovalne projekte, tudi v tujini. Ponudila mi je tudi prvo, sprva sramežljivo izkušnjo komuniciranja in predstavljanja mojega raziskovalnega dela širši javnosti, kar, kot vemo, postaja čedalje bolj pomemben del vsakega znanstvenoraziskovalnega dela. Za vse neposredne in tudi posredne učinke, ki sem jih uživala kot štipendistka, sem izjemno hvaležna. Zdaj, desetletje pozneje, svoje izbire karijerne poti ne obžalujem, saj mi je uspelo o(b)stati v produktivnem kolektivu, ki me podpira in kjer se počutim relativno varno,

kljub nestabilni (projektni) zaposlitvi. Družina, dva otroka in mož, me ne prestando spremlja, tudi fizično, in mi pomaga, da na poti k novim dogodivščinam ohranjam trezen pogled na sicer zlahka zastrašujoč svet, kar je bilo zelo pomembno, ko smo bili zdoma – skupaj smo preživeli čudovito leto v Nemčiji in še dve lepši leti na Škotskem. Vse skupaj sem do zdaj aktivno delovala v šestih raziskovalnih skupinah, od tega v štirih tujih, in v štirih velikih mednarodnih raziskovalnih infrastrukturah, sinhrotronih. Na teh raznovrstnih znanstvenoraziskovalnih pustolovščinah pa sem se le redko, in še takrat v zelo milih oblikah, srečala z odkrito diskriminacijo na podlagi spola. Ocenjujem, da programi, kot je štipendija »Za ženske v znanosti«, pomembno vplivajo na večje zavedanje o pomenu prispevka obeh spolov na tehnološki razvoj, ki smo mu priča. Hkrati pa upam, da bomo lahko (kmalu) tovrstne programe in z njimi povezano finančno ter moralno podporo razširili na vse znanstvenike in znanstvenice, saj je tudi pozitivna diskriminacija še vedno diskriminacija in šele z vseobsegajočimi programi lahko začnemo brisati močno ukoreninjene meje neenakopravnosti.

dr. Mirjana Rodošek

QA Manager/ekspert upravljanja kakovosti v Lek, d. d.,
Trdni izdelki Lendava

Program zagotavlja dokaz sposobnosti in predanosti delu

Prejem štipendije nacionalnega programa L'Oréal-UNESCO »Ženske v znanosti« mi je pomenil ogromno. Nagrajeno je bilo tedanje delo na področju materialov – protikorozijske zaščite materialov – in nagrada mi je dala tudi spodbudo za nadaljnje delo. Po uspešnem zagovoru doktorske disertacije z naslovom *In situ in ex situ pristopi v raziskavah protikorozijskih prevlek* na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo v Ljubljani in osvojenem nazivu doktorica znanosti sem delo za dve leti nadaljevala na matični instituciji, Kemijskem inštitutu v Ljubljani, kot raziskovalka v Laboratoriju za razvoj premazov na Odseku za kemijo materialov. Prejem štipendije je pozitivno vplival na moje obsežne delovne zadolžitve v več programih in projektih za pripravo ter karakterizacijo prevlek. Tako sem delovala v programih Napredni materiali za nizkoogljeno in trajnostno družbo in SPS – Strategija pametne specializacije ter sodelovala z več industrijskimi partnerji. Najbolj sem ponosna, da nam je z raziskovalno skupino uspelo razviti in patentno zaščititi postopek lepljenja pločevine rotorjev in statorjev električnih avtomobilov (*Method for the production of laminated core comprising a stack of metallic plates*) za slovensko podjetje Hidria, d. o. o. Štipendija pa mi je omogočila tudi obisk enega od najboljših multidisciplinarnih centrov na svetu – Argonne National Laboratory v Chicagu v ZDA. Podrobneje pa sem spoznala delo skupine, ki deluje na področju bazične znanosti shranjevanja energije in energijske pretvorbe – Energy conversion and storage group. Očarana

sem bila nad raziskovalno opremo, ki jo skupina premore, vendar ugotovila, da imamo dovolj odlične pogoje in znanje za raziskovanje tudi v Sloveniji ter se lahko kosamo z najboljšimi na svetu. V svojem delu na inštitutu sem neizmerno uživala, vendar sem nekako vedno želela poskusiti tudi v industriji. Tako sem se oktobra 2017 zaposlila v podjetju Lek, d. d., na lokaciji Lendava, kjer sem kot ekspert za upravljanje kakovosti vhodnih materialov zaposlena še danes. Zadolžena sem za področje sekundarne ovojnine, pripravo letnih pregledov farmacevtskih izdelkov in dobaviteljev, poročanje o kazalnikih uspešnosti obrata in odobritev elektronskih predlog proizvodnih poročil. Z znanjem, pridobljenim na inštitutu, sem tudi sodelovala pri validaciji računalniških sistemov IR in ramanske spektroskopije, ki ju uporabljamo za identifikacijo vhodnih materialov. V letu 2019 sem na lokaciji vodila tudi projekt migracije dokumentov v Novartisov dokumentacijski sistem ter sodelovala pri Novartisovi certifikaciji podjetja NOSSCE. Kljub izpopolnjenemu delovnemu urniku v podjetju sem v sodelovanju s Fakulteto za kemijo in kemijsko tehnologijo v Mariboru in podjetjem Talum Kidričevo, d. d., pripravila projekt na javnem razpisu Javni razpis za spodbujanje raziskovalcev na začetku kariere 2.1. Projekt je bil v letu 2019 odobren, vendar ga zaradi osebnih razlogov nisem začela izvajati.

Pomen štipendije »Za ženske v znanosti« je nedvomno velik, saj prispeva k širjenju znanstvene odličnosti posameznic na različnih področjih. Posameznici, ki na poklicni poti preizkuša različne smeri, zagotavlja dokaz sposobnosti in predanosti delu. Ob takšnih dosežkih so ti odprta marsikatera vrata. Prav tako medijska odmevnost dogodka omogoča širši javnosti seznanitev z raziskovalnimi tematikami na slovenskih raziskovalnih institucijah.

Čeprav trenutno ne delujem v znanosti, lahko po svojih izkušnjah rečem, da je položaj žensk v znanosti v Sloveniji na splošno dober. Ovire, s katerimi se ženske spoprijemajo med svojo znanstveno potjo, so enake oviram njihovih moških kolegov. Vsak posameznik mora biti na svojem področju inovativen v svojih raziskavah, kakor mora biti tudi uspešen v iskanju virov financiranja programskih skupin. Napredki so pa vedno vidni, kadar se vzajemno in spoštljivo sodeluje, tako v znanosti kot v industriji.

doc. dr. Brigita Rožič

Znanstvena sodelavka

Odsek za fiziko trdne snovi (F5), Institut Jožef Stefan, Ljubljana

Biti ženska v znanosti je preprosto lepo

Prejeta štipendija nacionalnega programa L'Oréal-UNESCO 'Za ženske v znanosti' je še dodatno potrdila pravilno izbiro moje življenjske poti, ki je vključevala načrt, da bom znanstvenica. Sem izjemno hvaležna Programu »Za ženske v znanosti«.

Po opravljenem doktorskem študiju na Mednarodni podiplomski šoli Jožefa Stefana sem se odpravila na podoktorsko izobraževanje v Pariz, kjer sem na Institut des Nano-Sciences de Paris (INSP) Université Pierre-et-Marie-Curie, v skupini prof. dr. Emmanuelle Lacaze, raziskovala na novem področju, ki ga do tedaj nisem poznala. Skupaj s kolegi iz Francije, Nemčije in ZDA sem med prvimi pokazala, da je mogoče s pomočjo smektičnih tekočerkristalnih defektov doseči organizacijo zlatih nanopalčk različnih velikosti v urejene superstrukture in s tem dobiti učinkovit nov plazmonski sistem. Slednje še dodatno razširi možnosti uporabe zlatih nanopalčk, npr. v optiki in fotoniki.

Potem sem se vrnila nazaj na Institut Jožef Stefan, kjer nadaljujem svoje delo. Moje raziskave segajo na področje mehkih snovi, nanostrukturnih snovi ter multiferoičnih in kaloričnih materialov.

V letu 2019 sem za svoje uspešno znanstvenoraziskovalno delo prejela nagrado Fulbright grant, ki jo vsako leto podeljujejo uspešnim znanstvenikom po vsem svetu. V Sloveniji omenjene nagrade podeljuje Ameriška ambasada v Ljubljani v okviru programa Fulbright, ki ga financira ameriška vlada. Omenjena nagrada mi je dala še dodaten zagon za vse

nadaljnje raziskave ter pripomogla ne samo k moji prepoznavnosti, ampak tudi k prepoznavnosti Inštituta Jožef Stefan, kjer sem zaposlena. V okviru prejete nagrade sem opravljala raziskovalno delo na Case Western Reserve University, v skupini prof. Charlesa Rosenblatta (novo področje raziskav, ki jih še do takrat nisem delala). Prav tako pa sem bila navdušena nad bivanjem v Clevelandu. Odlično znanstveno okolje in čudovita narava naokrog sta mi dala občutek, kot da sem doma.

Iz osebnih izkušenj lahko rečem, da je biti ženska v znanosti preprosto lepo. Nikoli nisem imela težav, če pa je nastopila kakšna ovira, sem jo uspešno rešila. Sem oseba, ki verjame, da se s pogovori da rešiti marsikaj. Prav tako imam veliko srečo, da delujem v okolju, kjer imam prekrasne sodelavce, s katerimi se odlično razumem. Kot pravi naslednji zapis »Decidez ce que vous voulez et allez-y« (Niagara Falls, August 2011) ali v slovenščini »Odloči se kaj želiš in pojdi za tem«, sem jaz temu sledila.

doc. dr. Janja Stergar, univ. dipl. inž. kem. tehnol.

*Asistentka, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo,
Univerza v Mariboru*

*Kjer je volja,
tam je tudi pot!*

V zadnjem letu enovitega doktorskega študija sem na fakulteti zasedla razpis v okviru nacionalnega programa L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« in se še isti dan odločila, da se na razpis prijavim, pri čemer me je spodbujala tudi moja mentorica, doc. dr. Irena Ban. Vedela sem, da s prijavo ne morem ničesar izgubiti, kvečjemu pridobim neko novo izkušnjo, spoznam nove ljudi. Še danes se spomnim klica, ko so mi po telefonu sporočili, da sem prejemnica štipendije nacionalnega programa L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti«. Bila sem neizmerno vesela, srečna in obenem počaščena, da je nekdo prepoznal in videl potencial, inovativnost in znanstveno odličnost mojega dela. Še posebej pa me je veselilo, da sem bila prva štipendistka z Univerze v Mariboru. Da sem bila dovolj pogumna, da sem se na razpis prijavila, in da sem s tem opogumila tudi mlajše kolegice z Univerze v Mariboru, natančneje z matične fakultete, Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Mariboru.

V okviru doktorskega študija sem raziskovala magnetne nanodelce na osnovi zlitin NiCu in NiCr za uporabo v samoregulativni magnetni hipertermiji. Omenjena terapija vodi do uničenja rakastih celic z minimalno poškodbo zdravega okoliškega tkiva s pomočjo omenjenih magnetnih nanodelcev. Vsekakor nas aktualna tematika tudi še danes spremlja vsakodnevno, saj so rakasta obolenja eden izmed večjih izzivov sodobnega človeka. Tako se s to tematiko delno še vedno ukvarjam, še posebej sem vesela, da nismo ostali na neki točki, da napredujemo in nadgrajujemo že

raziskano. Vsekakor pa upam, da bom kot raziskovalka lahko v tej smeri tudi nadaljevala, da bomo uspešni na razpisih, pri prijavah projektov, ki nam bodo omogočali nadaljevanje dela v smeri zdravljenja rakastih celic.

Šest let je že, odkar sem prejela štipendijo, in danes lahko rečem, da je pozitivno vplivala name. Pomeni potrditev za delo, ki je bilo opravljeno, in obenem je pripomogla k moji prepoznavnosti. Je dokaz in obenem potrditev dobrega dela med podiplomskim študijem, kar so opazili tudi drugi. Je motivacija za nadaljnje delo, za spoprijemanje z vsakodnevnimi izzivi. Vseskozi se tako lahko posvečam raziskovanju na različnih področjih, odkrivam nove stvari in si širim obzorja, obenem pa usvojeno znanje prenašam na mlajše generacije, kar se mi danes zdi izredno pomembno.

Ves čas poklicne poti se srečujem z ženskimi kolegicami, ki so mi velik zgled in motivacija za delo. Ne glede na življenjske situacije in prehojene poti ženske znamo in zmoremo usklajevati tako družinske kot službene obveznosti, kar pa še zdaleč ne pomeni, da nam je vedno lahko. Vsakodnevno se je treba dokazovati, pokazati mnogo več, kot pa je treba ... A vse to ni težko, če imaš ob sebi ljudi in sodelavce, kot jih imam sama. Hvaležna sem zanje, ker je delo, ki ga opravljam, videno in cenjeno. Ker si znamo vzeti čas, da se poslušamo in slišimo ...

Vsekakor podpiram, da imamo ženske v Sloveniji to možnost, da lahko v okviru nacionalnega programa L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« sodelujemo in s tem predstavimo svoje delo širši javnosti. Da se s tem dokažemo sebi in drugim, da zmoremo, da se tako ženske spodbujamo med sabo. S svojim znanstvenoraziskovalnim delom oziroma predstavitvijo tega sem prepričana, da je marsikateri ženski, ki se odloča za tako pot, dobra popotnica oziroma zgled, da v življenju lahko dosežemo prav vse, tudi vrhove, ki zahtevajo najtežje vzpone. Kjer je volja, tam je tudi pot!

Hvaležna za nacionalni program, za podporo, spodbudo ženskam, da znate prepoznati, nagrajevati! Vse čestitke in naj spodbuda traja ...

asist. dr. Barbara Sterle Zorec, *mag. farm.*

*Asistentka z doktoratom za področje farmacevtske tehnologije,
Fakulteta za farmacijo, Univerza v Ljubljani*

Ženska v znanosti v splošnem pomeni predvsem trd boj v svetu razvoja in raziskav

Pridobitev štipendije »Za ženske v znanosti« je v tistem času zame pomenilo predvsem neko potrditev, da je pomembnost mojega takratnega znanstvenega dela opažena tudi širše. Žal se je moja poklicna pot v nadaljevanju malce oddaljila od raziskovanja na omenjenem področju, saj sem se kmalu za tem kot vodja kontrole kakovosti zaposlila v na novo nastajajočem farmacevtskem podjetju Wooshin Lapache, d. o. o., katerega glavni produkt so bili zdravilni obliži. Kot eni izmed prvih zaposlenih v podjetju mi je tamkajšnje delo dalo ogromno znanja o tem, kaj vse je potrebno, da farmacevtsko podjetje sploh pridobi dovoljenje za izdelavo in prodajo zdravil, ter koliko dela, truda in hkrati tudi dokumentacije je treba vložiti, da lahko izdeláš kakovosten, varen in učinkovit produkt. Iz omenjenega podjetja me je želja po novih izzivih in izkušnjah pripeljala v podjetje Iskra Medical, d. d., s katerim sem veliko sodelovala že med svojo doktorsko disertacijo. Tudi tukaj sem skrbela za kakovost ter raziskave in razvoj, hkrati sem pa nabirala izkušnje tudi iz področja marketinga. Ker pa moja znanstvenoraziskovalna žilica v vsem tem času ni nikoli zamrla, sem se iz podjetja vrnila na svojo matično fakulteto, Fakulteto za farmacijo. Zaposlila sem se kot asistentka z doktoratom za področje farmacevtske tehnologije, kjer lahko poleg pedagoškega dela razvijam svoje znanstvenoraziskovalno znanje še naprej. Moje raziskovalno področje je usmerjeno predvsem v izdelavo nano-/mikrodelcev, ki so nekakšna predformulacija za poznejšo izdelavo stabilnih kartuš za 2D-tiskanje zdravilnih učinkovin za potrebe personalizirane medicine.

Program »Za ženske v znanosti« in s tem nagrada sta mi v prvi vrsti dvignila predvsem samozavest, ki je kot ženska v znanstvenoraziskovalnih vodah na začetku nisem imela. Pomenila sta potrditev, da je delo, ki ga opravljam, cenjeno in hkrati pomembno tudi za širšo javnost ter da s svojim delom prispevam majhen kamenček k mozaiku bolj zdrave in s tem tudi srečnejše družbe. Hkrati pa se mi tovrstna pomoč mladim, perspektivnim znanstvenicam zdi zelo spodbudna in tudi nujno potrebna tako za moralno kot tudi finančno oporo, ki jo v svojem razvoju in vzponu mlade znanstvenice še kako potrebujejo. Menim, da bi z več tovrstne podpore mogli doseči več zavedanja o pomenu znanstvenega dela za družbo, ki ga v veliki meri opravijo in dosežejo tudi ženske.

Ženska v znanosti v splošnem pomeni predvsem trd boj v svetu razvoja in raziskav, saj je konkurenca predvsem moških kolegov ogromna. Na določenih fakultetah v Sloveniji, kjer so ženske še vedno v manjšini, je na žalost ta boj še vedno zelo trd in v določenih situacijah celo nemogoč. Kljub temu pa smo se ženske med razvojem civilizacije naučile boriti in vztrajati, še posebej, če v neko stvar močno verjamemo in pri njej tudi dovolj trdo delamo. Ovire oziroma nekonkurenčnost z moškimi, ki ves svoj čas posvetijo znanosti, žal še vedno vidim v ženski kot taki. Ženski, ki hkrati ne opravlja samo dela znanstvenice, ampak se od nje pričakuje tudi, da je najboljša mama, predana žena in kar se da učinkovita gospodinja. Kljub temu pa še vedno menim, da če si v življenju dovolj motiviran in hkrati tudi dobro organiziran, lahko združuješ in vzdržuješ več različnih področij življenja. Le dojemanje tovrstnih žensk s strani moških raziskovalcev, ki prav tako delujejo v istih znanstvenih vodah, žal kljub času, v katerem živimo, še vedno ni enako. Sem pa optimistična, da se bodo z večanjem števila žensk v znanosti tudi ta prepričanja in razlike kmalu zgledili ter se bo hkrati povečalo zavedanje pomembnosti, če ne celo nujnost prispevka žensk k znanstvenoraziskovalnim doprinosom.

dr. Petra Sušjan, univ. dipl. biotehnologinja

*Raziskovalka na Odseku za sintezno biologijo in imunologijo
na Kemijskem inštitutu*

Odlična popotnica za nadaljevanje kariere v znanosti

Štipendije L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« se spomnim še iz gimnazijskih let kot zelo prestižne nagrade za ženske raziskovalke, zato sem zelo počaščena, da sem jo prejela. Ta nagrada predstavlja enega izmed večjih dosežkov na moji dosedanji akademski poti in mi bo v prihodnje, upoštevajoč njeno visoko konkurenčnost in prepoznavnost v domačem in mednarodnem merilu, gotovo pomagala pri gradnji kariere v znanosti. Čeprav sem štipendijo prejela letos, že zaznavam določene prednosti, kot je medijska pozornost, ki mi je omogočila predstavitev doktorskega dela na področju raziskovanja molekularnih mehanizmov vnetja in načrtovanja njegovih zaviralcev širši javnosti. Tovrstno komuniciranje znanosti je za nas znanstvenike zelo pomembno, saj s tem širimo sociološki domet svojih dosežkov iz ozke strokovne k laični javnosti, spodbujamo javni diskurz o uporabnosti dosežkov in s tem prispevamo k promoviranju pomena znanosti pri ustvarjanju napredka in blaginje. Poleg tega mi je že prijava za pridobitev štipendije, v kateri je treba predstaviti celovit načrt enoletne raziskave s časovnico in razložiti pomen ter aplikativnost dosedanjega znanstvenega dela, pomenila nekakšen izziv in vajo v prijavljanju na razpise za financiranje prihodnjih raziskav.

Mislím, da je štipendija za mlade raziskovalke ob koncu doktorata odlična popotnica za nadaljevanje kariere v znanosti. Za nas ženske namreč zaključek doktorskega študija in začetek samostojne raziskovalne kariere, ko se začenja napredovanje po akademski hierarhiji, sovpada s

časom, ko se želimo posvetiti tudi ustvarjanju družine. Ker je usklajevanje kariere in družinskega življenja zaradi zahtevnega dela in relativno negotove kariere v znanosti zelo naporno, marsikatera doktorandka kompromis med svojimi interesi in ambicijami ter željo po stabilnejši službi sklene z nadaljevanjem kariere v industriji, znanost pa tako izgubi marsikatero odlično raziskovalko. Štipendija nas na tej točki z nagrajevanjem naših doktorskih dosežkov opogumlja, da vztrajamo v znanosti, v finančnem smislu pa nam je tudi nekakšno varovalo, ki je glede na visoko konkurenčnost in omejeno število možnosti financiranja raziskovalnih projektov zelo dobrodošlo za premostitev kakšnega vmesnega negotovega obdobja. Omogoča tudi obisk dodatnih konferenc in s tem predstavljanje našega dela mednarodni stroki, kar je ključno za prepoznavnost in navezovanje stikov za morebitna sodelovanja, a smo včasih ženske pri tem bolj zadržane.

Današnji položaj in predstavljanje žensk v slovenski znanosti sta, če sodim po področju biomedicine, že zelo dobra. Po lastnih izkušnjah doma in po svetu nikoli nisem zaznala neposredne diskriminacije žensk na podlagi spola, česa takega si pravzaprav nobena ugledna institucija danes ne more in ne sme več privoščiti. Mislim, da veliko problemov, s katerimi se ženske raziskovalke in mladi znanstveniki na splošno danes še vedno spopadamo, izhaja iz finančne podhranjenosti znanosti. Ta vodi do močnih selekcijskih pritiskov, ki so na ženske raziskovalke v zgodnjih fazah njihove kariere zaradi družinskih obremenitev še toliko večji, zaradi česar verjetno na neki točki v procesu napredovanja po akademski lestvici še vedno prihaja do neravnovesja med spoloma. Z veliko mero vztrajnosti in motivacije pa lahko tudi ženske dosegamo vrhunske rezultate v znanosti in zasedemo pomembne vodstvene položaje, kar s svojo prodornostjo dokazujejo tudi slovenske znanstvenice. Da bi na tej poti vztrajale in se uveljavile, pa so že na začetku kariere dobrodošle tudi zunanje spodbude, med katere nedvomno spada tudi štipendija L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti«.

dr. Špela Trafela, mag. kem.

*Asistentka z doktoratom, Odsek za nanostrukturne materiale,
Inštitut Jožef Stefan*

Biti znanstvenica v Sloveniji je težko zaradi premajhnega vlaganja države v področje znanosti

Glede na to, da sem letošnja prejemnica štipendije, je še prezgodaj, da bi lahko komentirala vpliv te na mojo poklicno pot. Zagotovo pa lahko rečem, da mi štipendija pomeni veliko, saj sem dobila potrditev, da delam dobro in da so rezultati, pridobljeni med mojim doktorskim študijem, odlični. Zasluge za dobro delo gredo tudi moji mentorici, prof. dr. Kristini Žužek Rožman, in sodelavcem na Odseku za nanostrukturne materiale (K7) na Inštitutu Jožef Stefan, kjer sem že kot študentka kemije opravljala studentsko delo. Že takrat sem bila vpeljana v svet (nano)znanosti; seznanjena sem bila z delom raziskovalca/znanstvenika in spoznala ekipo sodelavcev. Vsebina (zanimivost dela, možnost uporabe znanja in učenja) in organizacija dela, delovne razmere ter odnosi med sodelavci so igrali ključno vlogo pri odločitvi za vpis na doktorski študij. S pridobljeno štipendijo pa sem dobila še dodaten zagon za raziskovanje. Tako sem se odločila, da tudi po končanem doktorskem študiju ostanem v znanosti in nadaljujem raziskave na področju nanoznanosti.

Program »Za ženske v znanosti« si prizadeva izboljšati pomen žensk v znanosti in tako pokazati, da znanost ni samo v moški domeni. Program ne pomeni samo finančne podpore mladim raziskovalkam/znanstvenicam, ampak spodbuja k spremembi oz. izboljšanju njihovega položaja v znanosti ter jih s tem spodbudi, da vztrajajo na znanstveni poti. Kot nagrajenki mi je bilo zagotovo omogočeno, da je moje raziskovalno delo veliko bolj prepoznavno, in to ne samo na področju znanosti, ampak tudi v širši družbi.

Življenje znanstvenice je zagotovo pestro in bogato z vidika iskanja številnih izzivov, novih rezultatov ter spoznavanja novih ljudi. Vsekakor je način življenja, v katerem uživaš, in ni samo klasična služba, kjer (od)deláš osemurni delovnik, greš domov in popolnoma odklopiš službene zadeve. Seveda se pri delu znanstvenice pojavijo kakšne slabosti oz. težki trenutki, v katerih je nujno treba imeti razumevanje nadrejenih in sodelavcev, kot tudi podporo v domačem okolju. Kot slabost bi predvsem izpostavila to, da je biti znanstvenica (oz. na splošno znanstvenik) v Sloveniji težko zaradi premajhnega vlaganja države v področje znanosti. In prav to je ključno za obstoj predvsem mlajših generacij znanstvenic/znanstvenikov, saj je ta odvisen od uspešnosti prijavljanja na različne nacionalne in mednarodne projekte. Na splošno pa menim, da v Sloveniji ni velikih razlik v odnosu do raziskovanja z vidika moških/žensk. Vsaj trenutno teh razlik ne opažam, saj sem šele na začetku kariere. Tudi v okolju, kjer delam, tega ne občutim. Moje raziskovanje je zagotovo enako cenjeno kot pri sodelavcih moškega spola. Res pa je tudi, da delam na odseku (Odsek za nanostrukturne materiale, Inštitut Jožef Stefan), na katerem je zaposlenih približno polovica žensk/znanstvenic – tako da smo kar močna ekipa. Edina razlika, ki sem jo opazila z vidika moški/ženska v znanosti, je napredovanje znanstvenic. Res da v Sloveniji na doktorskem študiju prevladujejo ženske, veliko jih tudi doktorira, postanejo asistentke itn., vendar se v primerjavi z moško populacijo njihovo napredovanje na stopnji asistentke/docentke upočasni ali pa celo popolnoma ustavi.

asist. dr. Katja Uršič, *mag. mol. funkc. biol.*

Podoktorska raziskovalka na Oddelku za eksperimentalno onkologijo, Onkološki inštitut Ljubljana

Štipendija mi je dala potrditev, spodbudo in motivacijo

Dobro leto je, odkar sem izvedela, da sem ena od treh štipendistk programa L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti«. Že! V tem času sem doktorirala in začela postdoktorsko raziskovanje na Oddelku za eksperimentalno onkologijo Onkološkega inštituta Ljubljana. V interdisciplinarni skupini nadgrajujem doktorsko raziskovanje novih terapij, ki spodbudijo imunski sistem, da nam pomaga v boju proti tumorskim celicam. Od takrat se je ogromno spremenilo; poleg tega, da so se moje telomere za ščip skrajšale (sem starejša), vsak dan porabim več ATP-ja (bolj razmišljam) in izločim več serotonina (posebno, ko odgovorim na raziskovalna vprašanja).

In vendar moje mnenje o pomenu štipendije ostaja. Pomeni potrditev za dosedanje (raziskovalno) delo ter spodbudo in motivacijo za nadaljnje korake, ki jih raziskovalka na tej karierni stopnji zares potrebuje in so nepogrešljivi za uspeh. Zadnje leto doktorskega študija je namreč ključno pri načrtovanju nadaljnje poti. Poleg tega pa mi je štipendija omogočila razvoj, tako poklicno kot tudi zasebno. Program L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« je ne nazadnje vodilni pri ozaveščanju in opominjanju ljudi, saj veste, o čem. Prav je, da se neenakosti med spoloma namenja vedno več pozornosti. Hvala!

Oddelek za eksperimentalno onkologijo sestavlja pretežno ženski kolektiv. Na Onkološkem inštitutu Ljubljana trenutno vodilne položaje zasedajo ženske. Do danes kot ženska v znanosti nisem imela slabe izkušnje.

Me pa kljub vsemu statistika o položaju žensk v znanosti v Sloveniji in v svetu vedno znova vrne v realnost, čeprav je najbrž neprimerljivo boljša, kot je bila nekoč. Zakaj je stanje takšno, kot je, je vprašanje, na katero (še) ne poznam odgovora. Evolucija? Zgodovina? Ponavljajoči se vzorci? Sistem? Nevrobiologija? Nezavedno početje? Vloga v družini? Poklicni stereotipi? In najpomembneje, kako stanje izboljšati? Vem le to, da so opogumljanje, spodbujanje, motiviranje in podpiranje znanstvenic na vseh kariernih stopnjah odličen začetek.

Ne glede na spol je raziskovanje težak poklic, v katerem se vsak dan zaveš, da ničesar ne veš, kar je velik izziv. In prav zato mi je všeč. Ni me strah, da bi mi zmanjkalo vprašanj in postalo dolgčas. Ravno še ne zastavljena vprašanja dajejo mojemu delu pomen. In to me motivira. Znanost je nepogrešljiva! Videti pa je, da se marsikdo tega ne zaveda. O znanstvenih dosežkih se v družbi (pre)malo govori in piše. Če ne drug, jih bo virus (za katerega se niti ne znamo odločiti, ali je živ ali ne) prebudil in pokazal, da svet potrebuje znanost. In znanost potrebuje ženske.

doc. dr. Mirijam Vrabec, univ. dipl. inž. geol.

Predstojnica katedre, Katedra za mineralogijo, petrologijo in materiale, Naravoslovnotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani

Kot ženska se nisem nikoli počutila zapostavljeno

Bila sem ena od prvih prejemnic štipendije »Za ženske v znanosti« v Sloveniji. Spomnim se, da sem si ob oddaji prijave rekla: »Zakaj pa ne, poskusim pa vendarle lahko.« Nikoli ne bom pozabila klica gospe Marjutke. Ravno sem zlezla izpod prhe, zazvonil je telefon, neznan številka – no ja, upala sem, da se ni ena od deklet v vrtcu potolkla in bo treba na hitro na urgenco. Tokrat na srečo ni bilo tako, bila je novica, ki te ne doseže velikokrat v življenju. Nepovratna štipendija, ki jo lahko porabiš, kakor želiš, da ti olajša zadnje leto doktorskega študija. Dvakrat sem se uščipnila in preverila, ali sem res budna, enkrat brcnila v steno, av, budna sem, ne sanjam. Štipendija, namenjena podpori in v pomoč nam, ženskam, ki jo velikokrat potrebujemo, pa tega ne pokažemo, ker moramo in znamo biti močne, pokončne, tudi ko v resnici tega ne čutimo, ker je to v naši naravi, ker take smo.

Po izobrazbi sem geologinja, zaprisežena naravoslovka. Štipendija je prišla ravno v pravem trenutku. Bila sem v zaključnem letniku doktorskega študija in kot redna asistentka na Oddelku za geologijo sem imela na voljo zelo omejena raziskovalna sredstva. Želje po analizah so bile pa seveda velike. Ko enkrat stopiš v raziskovalni svet, si na stalnem prepihu novih informacij. Vse bi rad poskusil. Iz vsakega drobca bi rad potegnil kakšen rezultat, ki bi te pripeljal bližje cilju. Ampak vse to po navadi ni poceni, tako da je del štipendije pokrtil te moje raziskovalne želje. Po drugi strani smo bili v tistem času mlada družina z dvema deklicama in drugi del štipendije sem porabila za pokrivanje dolgov, ki smo jih nakopičili.

Po zaključenem doktoratu sem nadaljevala delo na Oddelku za geologijo, kjer v okviru študija Geologija na vseh treh stopnjah poučujem kar nekaj predmetov. Zelo rada delam s študenti, namenoma jim postavljam visoke cilje in jih poskušam motivirati, spodbujati, da bi z lastnim trudom dosegli cilje. Le tako se bodo razvili v dobre mlade raziskovalce. Saj veste, če nekomu vse prineseš na krožniku, bo to samo pogledal, malo prebrskal in potem pustil. Vedno rada rečem, da jih bom vrgla v vodo in preverila, kako dobro plavajo. Potem bomo šli pa od tam naprej, z namigi, da potem sami usmerjeno iščejo cilje. Tako bo zadovoljstvo na koncu mnogo večje. Nekateri hitro zapopadejo pravila igre in se dobro ujamemo, drugi pa me imajo verjetno do konca študija malček v želodcu. Moje raziskovalno delo se trenutno vrti okoli pereče tematike porabe in recikliranja odpadnih surovin, krožne ekonomije, zajemanja, porabe in skladiščenja CO₂ ter nizkoogljične proizvodnje cementa. Vem, bere se grozno. Ampak ko si enkrat notri, je zelo zanimivo.

Niti doma niti v tujini se kot ženska nisem nikoli počutila zapostavljeno. Včasih mogoče ravno nasprotno, lahko rečem, da znajo na naših področjih moški kolegicam ob doseženih uspehih izkazati ustrezno mero priznanja in spoštovanja. Od kod torej potreba po tovrstnih štipendijah in programih, ki podpirajo ženske v znanosti? Problem se pojavi, ko dekleta in ženske pridemo do določene stopnje, ko je treba pretehtati, kariera ali družina, bolj kariera ali bolj družina. Sama menim, da imamo lahko oboje. Prepričana sem, da se večina moških tega ne vpraša. Ker je samoumevno, da se bomo me to spraševale. Ampak zakaj? In tukaj so programi, kot je štipendija »Za ženske v znanosti«, izjemnega pomena. Ker nas izpostavijo, ker pokažejo na nas, ker nam dajo veljavo. Poglejte, tukaj so, pomembne so, brez njih ne gre! Včasih pridejo ravno v tistem trenutku, ko nam zmanjkuje moči, in nas potisnejo naprej, nam dajo oporo, da gremo naprej.

Štipendija »Za ženske v znanosti« ima poseben pomen. Izpostavi pomen in vlogo ženske v znanosti in jo postavi ob bok moškim, izpostavi, da le s skupnimi močmi in idejami lahko pridemo do popolnih rezultatov, da ti priznanje za opravljeno trdo delo in ves vložen trud, pogum, da vztrajaš, ko ti je težko, nagrado za vse neprespane noči, ko rezultati niso bili takšni, kot si pričakoval, in na koncu, kar je najpomembnejše, spodbudo za nadaljnje delo. Zato resnično upam in verjamem, da bo program živel in vztrajal še mnogo let.

doc. dr. Špela Zupančič, *mag. farm.*

Docentka na Fakulteti za farmacijo Univerze v Ljubljani

Štipendija je pomembna potrditev za inovativnost naših raziskav in aplikativnost našega znanja

Prva želja po raziskovanju se je zbudila že v gimnaziji, ko sem izvedla raziskovalno nalogo v lokalnem kemijskem podjetju, raziskovalni svet pa me je povsem prevzel med Erasmus izmenjavo na University College London na koncu študija farmacije na Fakulteti za farmacijo Univerze v Ljubljani. Le dva meseca po vrnitvi v Slovenijo sem se že zaposlila kot mlada raziskovalka na matični fakulteti. Moje glavno področje raziskovanja med doktorskim študijem pod mentorstvom prof. Julijane Kristl je bil razvoj nanovlaken z vgrajenimi antibiotiki in probiotiki za lokalno zdravljenje parodontalne bolezni. Za kakovostno izvedbo eksperimentov pa so mi izredno pomagala izobraževanja zunaj matične ustanove, med katerimi predvsem izpostavljam 6,5-mesečno raziskovanje na University of Illinois at Chicago.

Spomnim se tistega trenutka, ko sem med izvajanjem eksperimentov v laboratoriju prejela klic, da sem srečna prejemnica štipendije L'Oréal-UNESCO »Za ženske v znanosti« 2017, ter občutka presenečenja in neizmerne veselja, ki sta me preplavila. Na vrhunsko organizirani podelitvi štipendije so me oblili številni spomini na obdobje doktorata, preželi sta me globoka ganjenost in hvaležnost mentorici, sodelavcem, družini in prijateljem, ki so me podpirali in dajali številne nasvete. Nekaj mesecev po prejemu nagrade sem uspešno doktorirala in na podlagi dosežkov, med katere šteje tudi štipendija, dobila zaposlitev na isti fakulteti na delovnem mestu asistentke z doktoratom ter bila dve leti za tem habili-

tirana v docentko za področje farmacevtske nanotehnologije. Trenutno še vedno raziskujem na področju razvoja nanodostavnih sistemov, kjer skupaj s skupino iščemo potencialne možnosti za izboljšanje biološke uporabnosti različnih zdravilnih učinkovin in terapevtskih izidov. Moje sedanje stanje znanstvenice pomembno dopolnjuje tudi pedagoško delo, ki mi omogoča, da lahko svoje izkušnje in znanje prenašam na študente. Ugotavljam, da mi je priprava predavanj različnih vsebin na čim bolj zanimiv in študentom razumljiv način v veselje in poseben izziv.

Ko pogledam nazaj na trenutno prehojeno pot, ocenjujem, da je štipendija »Za ženske v znanosti« nam, raziskovalkam, pomembna potrditev za inovativnost naših raziskav in aplikativnost našega znanja. Kot prejemnica sem še danes izredno počaščena, da sem prejela zelo ugledno priznanje za ves napor in številne ure, ki sem jih vložila v raziskovalno delo. Izredno pomemben vidik štipendije je tudi povečanje prepoznavnosti znanstvenic. Naši rezultati so objavljeni v znanstvenih revijah, ki jih prebere le peščica raziskovalcev, ki delajo na enakih ali sorodnih področjih, štipendija pa je prispevala k predstavitvi dosežkov tudi širši javnosti.

V zadnjih desetletjih je bil narejen ogromen socialen napredek na področju enakih možnosti med spoloma in posledično imamo v Sloveniji vedno več znanstvenic. Biti znanstvenica je na prvi pogled videti izjemno svobodno, saj si načeloma lahko sami izberemo zanimivo temo raziskovanja, toda hkrati smo ujeti v svet, kjer so izredno pomembni dosežki, ki se predvsem merijo v številu in kakovosti objav ter dobljenih domačih in evropskih projektih. Uspešnejše raziskovalke in raziskovalci imajo veliko večje možnosti za pridobitev projekta, kar je ključnega pomena za nadaljnje samostojno raziskovanje. Kljub vsem zunanjim pritiskom, s katerimi se znanstvenica srečuje med kariero, pa je pomembno, da ohrani svojo notranjo strast in motivacijo za raziskovanje. Vsekakor doseganje uspehov na znanstveni poti ni bilo nikoli preprosto, a poznamo številne izjemne znanstvenice, ki so odličen zgled, da je mogoče slediti notranjim sanjam in pustiti svoj pečat v družbi.

dr. Anamarija Žagar, *univ. dipl. biol.*

Znanstvena sodelavka, Nacionalni inštitut za biologijo, Oddelek za raziskave organizmov in ekosistemov

Znanost ni sama sebi namen

Danes sem zaposlena na Nacionalnem inštitutu za biologijo kot znanstvena sodelavka. Biologijo sem imela rada že v osnovni šoli in tudi po tem, ko se je bilo treba odločiti za študij, je bila biologija še vedno na vrhu mojih zanimanj. Med študijem sta me najbolj pritegnili terenska biologija in ekologija živali. Na podiplomski študij sem se vpisala in ga financirala iz lastnega žepa, ker mesta mlade raziskovalke za moje področje pri nas ni bilo na voljo. Vztrajala sem in prav tako iz lastnega žepa financirala udeležbe na znanstvenih konferencah po Evropi, kjer sem navezovala stike s tujimi raziskovalci. V tretjem letu študija mi je končno uspelo, da sem uspešno prijavila svoj doktorski projekt za štipendijo na Portugalskem pod somentorstvom enega mentorja iz Slovenije in drugega iz Portugalske. Razpis za štipendijo »Za ženske v znanosti« sem zasledila že zgodaj med svojim doktorskim študijem, imela sem tudi nekaj prijateljic, ki so se uspešno prijavile. Tisto leto, ko sem ustrezala razpisnim pogojem, sem se odločila, da tudi jaz poskusim. Ko sem izvedela, da sem bila izbrana, sem bila tega iskreno vesela, predvsem zato, ker so kriteriji za pridobitev štipendije temeljili izključno na oceni kakovosti našega raziskovalnega dela. Razpisni pogoji zahtevajo znanstveno odličnost na svojem področju, poleg tega pa morajo kandidatke pokazati praktične vrednosti svojega raziskovalnega dela. Predložiti sem morala tudi natančen opis in načrt raziskave, ki jo bo štipendija podprla, in s tem pokazati veščine, ki so potrebne za načrtovanje raziskav. Štipendijo zato

nekako vidim kot potrditev dobrega dela slovenskih raziskovalk. Razpis pa je bil takrat zame tudi dobra priložnost za pridobivanje dodatnih finančnih sredstev za lastne raziskave v zadnjem letu doktorata, ko se marsikomu zgodi, da ima »na zalogi« kar nekaj nedokončanih raziskav, za katere potrebuje še nekaj dodatnega časa in sredstev, da jih zaključi. Finančna pomoč, ki je prišla s štipendijo, mi je omogočila, da sem dokončala tri znanstvene članke, ki so bili v naslednjih letih objavljeni v priznanih mednarodnih revijah. Štipendija mi je v tem pogledu pomagala izboljšati možnosti na bodočih razpisih, saj so znanstvenoraziskovalne objave kazalnik našega dela. Z njimi raziskovalke in raziskovalci – ne glede na spol – razširjamo svoje rezultate in hkrati izkazujemo svoje dokončano delo.

Štipendija je časovno dobro načrtovana, saj je umeščena ravno v obdobju po zaključenem doktoratu, ki je precej nehvaležno, kot mi je poznano iz lastnih izkušenj in od drugih kolegov. Tik po zaključenem doktoratu se možnosti za nadaljevanje raziskovalnega dela precej zmanjšajo. Razpisov za podoktorske projekte pa je zelo omejeno število, zato je treba biti izredno tekmovalen na svojem področju in vsaka objava šteje. Danes med svojim delom v naši raziskovalni skupini in na inštitutu na srečo ne opažam bistvenih razlik glede na spol in ocenjujem, da so v našem okolju prizadevanja raziskovalk ali raziskovalcev podobno cenjena. K temu prispevamo vsi zaposleni v kolektivu. Ni pa povsod tako in v splošnem so raziskave tako pri nas doma kot v tujini pokazale, da imajo lahko ženske deprivilegiran položaj tudi v znanosti. To se opaža predvsem na vodstvenih položajih raziskovalnih skupin, projektov ali člankov, kjer še vedno prevladujejo moški, in menim, da so vsa prizadevanja v smeri, da bi se zagotavljala večja enakost spolov, dobra in bi jih bilo treba podpirati. Po drugi strani pa je prav tako pomembno, da se na neenakosti javno opozarja in se ne stigmatizirajo. Prepričana sem tudi, da znanost ni sama sebi namen in imamo kot raziskovalke in raziskovalci dolžnost, da svoje rezultate čim bolj razširjamo širši javnosti, saj nova spoznanja lahko prinašajo tudi izboljšave v kakovosti življenja na vseh področjih raziskovanja.

V tem svetu delujejo

Znanost v številkah

Po podatkih Statističnega urada RS so 2019/2020 v Sloveniji na doktorskem študiju prevladovalе ženske (54 %). Prav tako je bilo na doktorski študij v Sloveniji v tem študijskem letu vpisanih 7 % več študentov kot v prejšnjem; to je 3.306, med njimi pa, kot rečeno, prevladujejo ženske, saj jih je kar 1.790. Čeprav se podatki zdijo spodbudni, pa se, če pogledamo podrobneje, izkaže, da je na naravoslovnih, še bolj pa na tehniških področjih deklet pravzaprav vse manj. Veliko žensk tudi doktorira, postanejo asistentke, docentke, potem pa se njihovo napredovanje upočasni ali ustavi. Glede na podatke Eurostata je bilo v Sloveniji v letu 2018 42 % znanstvenic in inženirk, po podatkih SURSA pa je delež žensk v raziskovalni dejavnosti za leto 2016 v Sloveniji znašal le 34,5 %. Pri tem pa je po poročanju Radia Slovenija 1 na vodilnih položajih v znanosti v Sloveniji le 17 % žensk. Prav tako je med rednimi profesorji na univerzah le 32 % žensk, med izrednimi pa 39 %. Podatke o ženskah v raziskovalni dejavnosti v Sloveniji potrjuje tudi zadnje letno poročilo Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

Znanstvenice so v Sloveniji v manjšini tudi kot prejemnice nagrad; v letu 2019 sta bili med prejemniki Zoisovih in Puhovih nagrad – najprestižnejših nagrad v znanstvenoraziskovalni dejavnosti v Sloveniji – med 18 prejemniki nagrad nagrajeni samo dve ženski. Po poročanju Slovenske tiskovne agencije pa je situacija podobna tudi na Univerzi v Ljubljani, kjer najboljšim študentkam in študentom podeljujejo Prešernove nagrade; v 70 letih podeljevanja je bilo med nagrajenci le 30 % žensk. Pri tem pa je treba omeniti, da je število prejemnic iz leta v leto naraščalo – tako je v letu 2019 med 12 nagrajenci Prešernovo nagrado prejelo šest študentk.

Pozitiven pa je podatek raziskave Evropske komisije iz leta 2018, ki pravi, da ima Slovenija med vsemi državami Evropske unije največji delež diplomantk na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, in sicer 20,5 na 1000 oseb v starosti od 20 do 29 let. Povprečje v EU sicer znaša 13,1.

Ženske znanstvenice po svetu in v EU v manjšini

Po podatkih publikacije Statističnega inštituta UNESCO iz leta 2019 delež žensk med raziskovalci na svetovni ravni znaša 29,3 %. Na neenakost kažejo tudi podatki Nobelovih nagrajencev. V vseh letih podeljevanja teh prestižnih nagrad je Nobelovo nagrado prejelo le 53 (5,8 %) žensk, v letu 2019 je bila nagrajena ena ženska, v letu 2018 tri, leto prej pa med nagrajenci ni bilo nobene ženske.

Raziskava She Figures 2018 pa poroča, da se v Evropski uniji (EU) razmerje med ženskami in moškimi doktorji znanosti sicer izravnava; ženske so leta 2016 predstavljale 47,9 % vseh doktorjev znanosti v EU. Med letoma 2007 in 2016 se je povečalo skupno število doktorjev znanosti, pri tem pa je število žensk naraščalo hitreje kot število moških. Kljub porastu doktoric znanosti pa doktorsko izobražene ženske v znanstvenih poklicih pogosto zasedajo podporne funkcije z nazivom »strokovnjakinja« ali »tehničarka« (53,1 %), redkeje pa višje funkcije z nazivom »znanstvenica« ali »inženirka« (40,8 %). Ženske z doktorsko izobrazbo so tudi pogostejše brezposelne kot moški z enako stopnjo izobrazbe.

Med raziskovalci v EU je le 41 % žensk. V vseh sektorjih, javnem, zasebnem in akademskem, prevladujejo moški, še najbolj pa so ženske zastopane v javnem (42,5 %) in akademskem (42,1 %) sektorju, medtem ko v zasebnem sektorju predstavljajo le 20,2 % raziskovalcev. Razliko med moškimi in ženskami v znanosti je mogoče opaziti tudi v delovnih razmerah raziskovalcev, saj je delež ženskih raziskovalk (13 %), ki delajo deljen delovni čas, višji od deleža moških raziskovalcev s takšno ureditvijo dela (8 %). Poleg tega je med »prekarnimi« raziskovalci 8,1 % žensk in le 5,2 % moških. Razliko opazimo tudi v višini plače – ženske raziskovalke so po podatkih raziskave She Figures 2018 v povprečju plačane 17 % manj kot njihovi moški kolegi.

Kot še kaže raziskava She Figures, so ženske v EU na višjih položajih v akademskih poklicih zastopane redkeje kot moški. Med doktorskimi

študenti je 48 % žensk, medtem ko je na najvišjih akademskih položajih le 24 % žensk. Vrzal med moškimi in ženskami je še večja na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, kjer ženske predstavljajo 39 % vseh doktorjev znanosti in le 15 % najvišjih akademskih pozicij. Število žensk na vodilnih položajih v visokošolskem izobraževanju se je povečalo z 20 % v letu 2014 na 22 % v letu 2017. Leta 2017 pa so ženske predstavljale 27 % članov uprav raziskovalnih organizacij.

Tudi podatki Eurostata o številu žensk znanstvenic in inženirk za leto 2018 kažejo, da je med skoraj 15 milijoni znanstveniki in inženirji v Evropski uniji 59 % moških in samo 41 % žensk.

Viri podatkov o položaju znanstvenic:

- Statistični institut UNESCO: <http://uis.unesco.org/en/topic/women-science>
- Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20200210-2>
- Publikacija Evropske komisije She figures 2018: https://ec.europa.eu/info/publications/she-figures-2018_en
- Statistični urad Republike Slovenije: <http://www.stat.si/statweb>
- Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, letno poročilo 2018: <https://www.arrs.si/sl/analize/publ/inc/19/ARRS-LP-18.pdf>
- Slovenska tiskovna agencija, 10. 2. 2020: <https://o-sta.si/26330/na-univerzi-v-ljubljani-na-vseh-treh-stopnjah-studija-prevladujejo-zenske>
- Radio Slovenija 1, 11. 2. 2020: <https://radioprvi.rtvlo.si/2020/02/na-papirju-enakopravnost-realni-pogoji-pa-so-pogosto-pristranski/>
- Radio Slovenija 1, oddaja Intelekt, 12. 2. 2019: <https://radioprvi.rtvlo.si/2019/01/intelekt-144/>
- Ule, Mirjana. 2013, Prikrita diskriminacija žensk v znanosti: <http://www.fdv.uni-lj.si/docs/default-source/tip/prikrita-diskriminacija-%C5%BEensk-v-znanosti.pdf?sfvrsn=0>
- Mirjana Ule, Renata Šribar, Andreja Umek Venturini, Ženske v znanosti, ženske za znanost, 2013, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

*Utrinki
petnajstih
let*

Nekaj nagrajenk ...

... izbranih povsem po naključju. V petnajstih letih smo omogočili več kot štiridesetim slovenskim ženskam, da so se brez finančnih težav mojstrile v znanosti.

2014

Foto: Žare Modic

2018

Foto: Jernej Kokol

2016

Foto: Jani Ugrin

2012

Foto: Marko Ocepek

2017

Foto: Iztok Kurnik

2015

Foto: Jani Ugrin

2010

Foto: Marko Ocepek

Častni gostje in drugi sodelujoči ...

Ponosni smo, da pri naši akciji sodelujejo žlahtni ljudje, ki živijo znanost.

2017

Foto: Iztok Kurnik

2014

Foto: Žare Modlic

2014

Foto: Žare Modlic

2015

Foto: Jani Ugrin

2019

Foto: Jani Ugrin

2018

Foto: Jernej Kokol

2016

Foto: Jani Ugrin

2010

Foto: Marko Ocepek

Druženje ni samo družabnost ...

... pač pa tudi priložnost za spoznavanje somišljenikov. Marsikatera vez se tako stke, ki pomaga razvijati znanost.

2016

Foto: Jani Ugrin

2010

Foto: Marko Ocepek

2012

Foto: Marko Ocepek

2017

Foto: Iztok Kurnik

Ne samo znanost, tudi umetnost

Vsaka podelitev je posebej svečana in zanimiva. Nastopi različnih umetnikov so še dodatna nagrada udeležencem teh pomembnih podelitev.

2010

Foto: Marko Ocepek

2014

Foto: Žare Modlic

2016

Foto: Jani Ugrin

2018

Foto: Jernej Kokol

2012

Foto: Marko Ocepek

2015

Foto: Jani Ugrin

2017

Foto: Iztok Kurnik

2016

Foto: Jani Ugrin

2019

Foto: Jani Ugrin

ŽENSKE, KI SPREMINJAJO OBRAZ ZNANOSTI

Slovenska nacionalna komisija za UNESCO

MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT
Masarykova cesta 16
1000 Ljubljana

Uredili: mag. Barbara Urbanija, Irena Miš Svoltjšak
Jezikovni pregled: Tanja Zečević
Oblikovanje: Žiga Valetič
Natisnjeno v Sloveniji
Ljubljana, 2021

Copyright © Slovenska nacionalna komisija za UNESCO,
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

Fotografije v poglavju *Nagrajenke s svojimi besedami* so
iz osebnih arhivov nagrajenk.

Fotografija na str. 5 foto Marko Ocepek.

Fotografiji na str. 6 in 7 iz osebnih arhivov.

Vir poglavij *L'Oréal in UNESCO partnerja pri
spodbujanju žensk v znanosti in V tem svetu delujejo:*
Gradivo za medije ob 15. razpisu za štipendije
nacionalnega programa L'ORÉAL – UNESCO
»Za ženske v znanosti«, oktober 2020.

Prva izdaja, prvi natis.